

CHUYÊN ĐỀ
NGHIÊN CỨU – TỔNG HỢP

Tác động của biến động giá dầu 2014 - 2015 tới nền kinh tế Việt Nam

*Tài liệu tham khảo sử dụng nội bộ
Phục vụ các cơ quan của Quốc hội, các đại biểu Quốc hội*

THƯ VIỆN QUỐC HỘI - VĂN PHÒNG QUỐC HỘI

- Tháng 5/2015 -

Copyright © 2015 TVQH

Bản quyền tài liệu thuộc về Thư viện Quốc hội.

Việc sử dụng mọi thông tin trong tài liệu phải tuân thủ theo các quy định của pháp luật về bản quyền.

LỜI GIỚI THIỆU

Cuối tháng 12/2014, thị trường dầu thô thế giới chứng kiến những diễn biến bất ngờ đó là sự sụt giảm mạnh nhất trong vòng bốn năm trở lại đây của giá dầu. Kể từ tháng 6/2014, giá dầu từ mức hơn 100 USD/thùng tới tháng 1/2015 đã giảm gần 60% xuống khoảng còn 44 USD/thùng. Tuy nhiên, trong vòng hai tuần đầu tháng 2 năm 2015, giá dầu lại có những phiên hồi phục với mức tăng mạnh nhất trong vòng 17 năm qua với mức tăng gần 20%. Thực trạng hiện nay cho thấy tình hình giá dầu thế giới vẫn còn tiếp tục diễn biến phức tạp.

Là một quốc gia mà nguồn thu từ xuất khẩu dầu thô chiếm khoảng 10% ngân sách nhà nước, Việt Nam cũng chịu ảnh hưởng không nhỏ từ sự kiện giá dầu sụt giảm. Những biến động của giá dầu 2014 -2015 với biên độ lớn nằm ngoài các dự báo của Chính phủ cũng như các chuyên gia kinh tế trước đó. Biến động của giá dầu thế giới có những tác động tích cực và tiêu cực tới kinh tế Việt Nam, nhưng nhìn chung, đây là một cơ hội lớn dành cho Việt Nam nhằm thúc đẩy tăng trưởng kinh tế, cải thiện thể chế và chuyển đổi cơ cấu nền kinh tế. Nhiều chuyên gia cho rằng sự kiện giá dầu lần này là phép thử đối với Việt Nam trong việc khắc phục những điểm yếu của nền kinh tế và định hướng tỷ trọng xuất khẩu dầu mỏ trong các ngành công nghiệp trọng điểm.

Nhằm phục vụ Đại biểu Quốc hội trong việc thảo luận về tình hình kinh tế - xã hội và xem xét dự toán Ngân sách Nhà nước, Thư viện Quốc hội tổ chức biên soạn báo cáo **“Tác động của biến động giá dầu 2014-2015 tới nền kinh tế Việt Nam”**. Chuyên đề này được tổng hợp từ các nghiên cứu, trao đổi của các chuyên gia kinh tế, các nhà quản lý và báo cáo của các tổ chức quốc tế trên các ấn phẩm truyền thông. Đặc biệt, chuyên đề này được bổ sung, hoàn thiện trên cơ sở ý kiến tham luận của các đại biểu tham dự Diễn đàn chính sách về “Biến động của giá dầu 2014 – 2015: những khó khăn, thuận lợi và giải pháp cho Việt Nam” do Thư viện Quốc hội tổ chức vào tháng 4/2015.

Thư viện Quốc hội xin trân trọng gửi đến các vị Đại biểu Quốc hội chuyên đề này để nghiên cứu, tham khảo. Thư viện Quốc hội mong muốn sẽ nhận được nhiều ý kiến góp ý của các Đại biểu Quốc hội để nâng cao chất lượng của các chuyên đề trong thời gian tới.

THƯ VIỆN QUỐC HỘI

MỤC LỤC

1. DIỄN BIẾN GIÁ DẦU THẾ GIỚI VÀ VIỆT NAM NĂM 2014 – 2015	7
1.1 Biến động của giá dầu thô thế giới 2014-2015	7
1.2 Giá dầu thô, xăng tại Việt Nam 2014 - 2015 – biến động theo giá dầu thế giới ..	7
1.3 Nguyên nhân biến động của giá dầu 2014-2015.....	9
2. TÁC ĐỘNG CỦA BIẾN ĐỘNG GIÁ DẦU 2014 - 2015 ĐẾN NỀN KINH TẾ VIỆT NAM.....	14
2.1 Tác động của biến động giá dầu đến nguồn thu ngân sách của Việt Nam	14
2.2 Tác động của biến động giá dầu đối với lạm phát	17
2.3 Tác động của biến động giá dầu tới doanh nghiệp trong nước.....	19
3. DỰ BÁO KỊCH BẢN GIÁ DẦU 2015 VÀ KHUYẾN NGHỊ CHÍNH SÁCH TRƯỚC TÌNH HÌNH BIẾN ĐỘNG GIÁ DẦU	20
3.1 Kịch bản giá dầu thế giới năm 2015	20
3.2 Kịch bản tác động của giá dầu thế giới đến kinh tế Việt Nam 2015	22
3.3 Những thách thức về mặt chính sách đặt ra đối với Việt Nam.....	23
3.4 Một số khuyến nghị chính sách kinh tế vĩ mô đối phó với biến động giá dầu 2014-2015	25
PHỤ LỤC: CHÍNH SÁCH MỘT SỐ QUỐC GIA TRONG VIỆC ĐỐI PHÓ VỚI TÁC ĐỘNG CỦA BIẾN ĐỘNG GIÁ DẦU	29

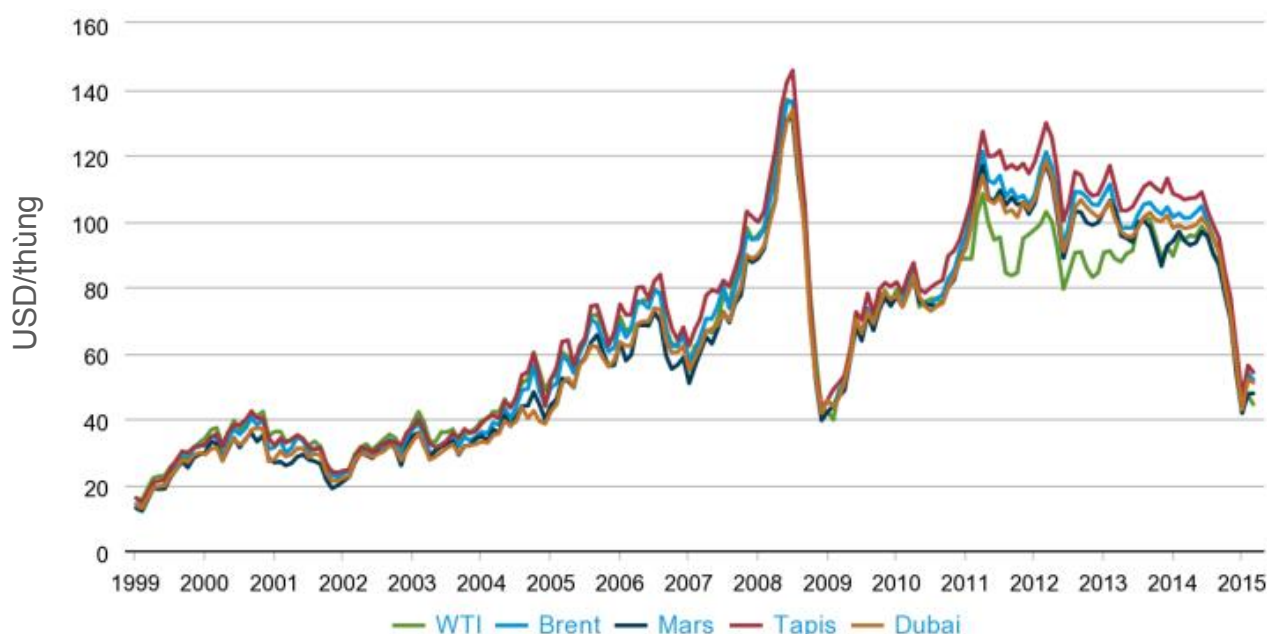
Danh mục biểu đồ

Hình 1: Biểu đồ giá dầu thô thế giới 1999-2015	7
Hình 2: Tình hình xuất khẩu dầu thô của Việt Nam năm 2014	8
Hình 3: Diễn biến giá xăng Ron 92 tại Việt Nam năm 2014	9
Hình 4: Sản lượng khai thác dầu mỏ và condensate của 15 quốc gia	11
Hình 5: Tỷ trọng nguồn thu từ dầu thô trong tổng thu ngân sách nhà nước	15
Hình 6: Biểu đồ nguồn thu từ dầu thô của Việt Nam.....	15
Hình 7: Mức tiêu thụ dầu của Việt Nam so với các nước trong khu vực giai đoạn 1994 – 2013	17
Hình 8: Tỷ lệ lạm phát của Việt Nam 2014-2015	18
Hình 9: Dự báo giá dầu thế giới 2015	21
Hình 10: Biểu đồ dự báo nhu cầu tiêu thụ dầu thô của thế giới (2012-2015)....	22

1. DIỄN BIẾN GIÁ DẦU THẾ GIỚI VÀ VIỆT NAM NĂM 2014 – 2015

1.1 Biến động của giá dầu thô thế giới 2014-2015

Sau 4 năm giữ ổn định giá trong khoảng \$105/thùng, từ tháng 6/2014 đến tháng 12/2014, giá dầu thô thế giới chứng kiến sự suy giảm tới 43% từ \$115.19/thùng (02/06/2014) xuống \$65.64/thùng (02/12/2014).

Hình 1: Biểu đồ giá dầu thô thế giới 1999-2015

(Nguồn: Cơ quan Thông tin năng lượng Mỹ)

Đến đầu năm 2015, giá dầu lại tiếp tục biến động mạnh. Trong 3 phiên giao dịch đầu tháng 2/2015, giá dầu thế giới bất ngờ tăng trở lại tới gần 20%, vượt mốc 50 USD/thùng và thậm chí, tiến sát mốc 60 USD/thùng. Tại phiên giao dịch ngày 3/2/2015, giá dầu Brent ở mức 58,52 USD/thùng, còn giá dầu WTI cũng lên tới 53,87 USD/thùng, trong khi tuần trước đó, giá dầu chỉ ở mức 44- 45 USD/thùng¹.

1.2 Giá dầu thô, xăng tại Việt Nam 2014 - 2015 – biến động theo giá dầu thế giới

Tình hình xuất khẩu dầu của Việt Nam

Theo số liệu của Tổng cục Hải quan, từ đầu năm đến giữa tháng 12/2014, cả nước đã xuất khẩu được gần 8,7 triệu tấn dầu thô, tổng giá trị hơn 6,9 tỷ USD. Sản lượng xuất khẩu tăng cao nhất vào tháng 5/2014 và giảm dần trong những tháng cuối năm 2014 do hệ quả của biến động giá dầu thế giới. Sản lượng xuất

¹ Báo điện tử Vietnamnet, ‘Nỗi lo giá dầu: Sức ép cải cách, thúc đẩy sáng tạo’, tại <http://vietnamnet.vn/vn/kinh-te/221926/loi-lo-gia-dau--suc-ep-cai-cach--thuc-day-sang-tao.html>, truy cập ngày 05/04/2015

khẩu vào tháng 12/2014 giảm gần 82% so với đỉnh điểm của năm 2014 là 1050.5 tấn².

Hình 2: Tình hình xuất khẩu dầu thô của Việt Nam năm 2014

(Nguồn: Tổng cục Hải quan)

Tuy vậy, tình hình đã có những chuyển biến tích cực trong những tháng đầu năm 2015. Theo thống kê của Tổng cục Hải quan, tính từ đầu năm đến 15/3/2015, xuất khẩu dầu thô của Việt Nam đạt gần 2 triệu tấn; tăng 41% về lượng nhưng lại giảm 30,9% về giá trị so với cùng kỳ³.

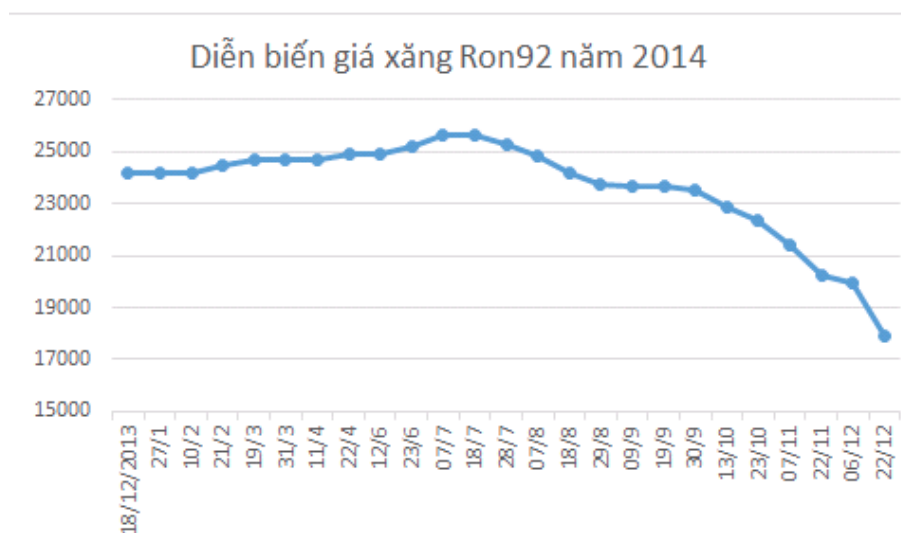
Diễn biến thị trường xăng dầu của Việt Nam

Thị trường xăng dầu Việt Nam cũng chịu ảnh hưởng lớn từ những biến động của giá dầu thô thế giới. Năm 2014, giá xăng dầu trong nước đã thay đổi tổng cộng 17 lần tăng, giảm trong đó tăng 5 lần và giảm 12 lần, đánh dấu mức thay đổi kỷ lục của mặt hàng này trong một năm (Hình 3). Giá xăng ở mức thấp nhất trong năm 2014 là 17.880 đồng/ lít, so với giá xăng thời điểm cao nhất trong tháng 7 là 25.640đ/ lít, giảm 7.760 đồng/ lít tương ứng giảm 29,3%⁴.

²Báo điện tử VnExpress, ‘Dầu hời lớn cho xuất khẩu dầu thô Việt Nam’, tại <http://kinhdoanh.vnexpress.net/tin-tuc/doanh-nghiep/dau-hoi-lon-cho-xuat-khau-dau-tho-viet-nam-3122908.html>, truy cập ngày 19/04/2015.

³Báo điện tử Cafef, ‘Xuất khẩu dầu thô : Giá giảm mạnh, sản lượng vẫn tăng’, tại <http://cafef.vn/vi-mo-dau-tu/xuat-khau-dau-tho-gia-giam-manh-san-luong-van-tang-20150326114029158.chn>, truy cập ngày 15/04/2015.

⁴Trang Tổng quan thị trường xăng dầu Việt Nam năm 2014, tại <http://xangdau.net/tin-tuc/thi-truong-xang-dau-viet-nam/tong-quan-thi-truong-xang-dau-viet-nam-nam-2014-39479.html>, truy cập ngày 07/04/2015.

Hình 3: Diễn biến giá xăng Ron 92 tại Việt Nam năm 2014

(Nguồn: Trang điện tử xangdau.net⁵)

Xu hướng biến động của giá xăng trong nước diễn biến phức tạp hơn vào những tháng đầu năm 2015. Giá bán lẻ xăng dầu trong nước đã đổi chiều từ mức dương 1.900 đồng/lít đã chuyển sang âm gần 2.500 đồng/lít (đối với xăng - so với giá cơ sở) chỉ trong vòng một tháng (từ tháng 1/2015 đến tháng 2/2015).

1.3 Nguyên nhân biến động của giá dầu 2014-2015

Nguyên nhân kinh tế

Dầu thô là một sản phẩm có giá trị cao, tác động trực tiếp hoặc gián tiếp tới quá trình sản xuất của tất cả sản phẩm hoặc dịch vụ của nền kinh tế thế giới. Theo nhận định của các chuyên gia, có ít nhất ba nguyên nhân về kinh tế chính dẫn tới sự biến động của giá dầu vào cuối năm 2014 – đầu năm 2015: (i) *nhu cầu sử dụng dầu thô trên thế giới*, (ii) *sản lượng khai thác dầu thô của thế giới* và (iii) *nguồn cung của các dạng năng lượng khác*⁶. Có thể chia nguyên nhân kinh tế tác động tới giá dầu thành nhóm các nguyên nhân về nguồn cung và các nguyên nhân về nguồn cầu.

Về mặt nguồn cầu

Theo nghiên cứu của các chuyên gia kinh tế, những biến động của giá dầu trong giai đoạn cuối 2014 – đầu 2015 vừa qua có ảnh hưởng rất lớn từ xu hướng của nhu cầu tiêu thụ dầu thô trên toàn cầu. Bức tranh ảm đạm của nền kinh tế thế giới kéo dài đã khiến cho nhu cầu sử dụng dầu mỏ giảm đáng kể. Trên thực tế, giá dầu thô vẫn phụ thuộc nhiều vào kinh tế của các quốc gia nhập khẩu dầu mỏ lớn trên thế giới. Trong thời gian qua, tại các quốc gia tiêu thụ dầu mỏ lớn nhất

⁵Tổng quan thị trường xăng dầu Việt Nam năm 2014, dẫn trên, n.4.

⁶EIA, 'Báo cáo Triển vọng năng lượng hàng năm 2015', tr. ES-1

thế giới như Trung Quốc, Nhật Bản, Ấn Độ và EU, những diễn biến kinh tế trái chiều đã gây nên sự suy giảm về nhu cầu tiêu thụ dầu mỏ. Chỉ số sản xuất và tăng trưởng GDP tại Trung Quốc giảm còn Nhật vẫn trong giai đoạn kinh tế hậu khủng hoảng. Khủng hoảng toàn cầu đã làm nhu cầu về dầu mỏ ở Châu Á giảm mạnh hơn tính toán, trong khi phần lớn chính phủ các nước ở Châu Á lại cắt giảm trợ giá xăng dầu. Trong khi đó, các nước thuộc Liên minh Châu Âu(EU) cũng đang gặp phải khó khăn trong việc tái cấu trúc thị trường nên nhu cầu sử dụng dầu thô cho hoạt động sản xuất cũng giảm nhiều⁷.

Bên cạnh đó, trên thế giới đã xuất hiện những sản phẩm công nghệ sử dụng các nguồn năng lượng tiết kiệm và hiệu quả hơn như năng lượng tái tạo. Sự phát triển của các sản phẩm này đe dọa thế chủ đạo của năng lượng hoá thạch hay còn gọi là dầu thô và góp phần làm giảm cầu về dầu thô trong thời gian qua.

Về mặt nguồn cung

Nguyên nhân trực tiếp của biến động giá dầu 2014-2015 là tình trạng cung vượt quá cầu. Theo ý kiến chuyên gia, bản chất vấn đề chính là cuộc chiến thị phần giữa các nhà cung cấp dầu thô lớn trên thế giới gồm OPEC, Mỹ, và trục Nga-Iran-Venezuela⁸. Tổ chức các nước xuất khẩu dầu lửa (OPEC) trong cuộc họp ngày 27/11/2014 tại Áo đã tuyên bố không cắt giảm sản lượng bất chấp tình trạng dư thừa nguồn cung toàn cầu để dự trữ phần của mình. Quyết định của OPEC được đưa ra vào thời điểm thị trường dầu mỏ thế giới hiện nay vốn đã dồi dào về nguồn cung đã tiếp tục đẩy giá dầu giảm sâu hơn⁹. OPEC đang bơm lượng dầu cao hơn mục tiêu 30 triệu thùng/ngày do sản lượng của Arab Saudi, Iraq và Libya tăng, trong đó sản lượng của Arab Saudi đạt kỷ lục¹⁰. Iraq và Libya cũng tăng sản lượng dầu lửa trong tháng 3/2015, khiến sản lượng chung của OPEC lên mức 31,5 triệu thùng¹¹. Trong khi đó, Nga là nước có sản lượng khai thác lớn nhất cũng cương quyết duy trì khả năng khai thác tối đa của mình và luôn giữ ở ngưỡng trên 10.000 thùng/ngày. Còn lượng dự trữ dầu thô của Mỹ

⁷ Trang điện tử Năng lượng Việt Nam, ‘Quyền lực trong định giá dầu mỏ thế giới’, tại <http://nangluongvietnam.vn/news/vn/nhan-dinh-phan-bien-kien-nghi/quyen-luc-trong-dinh-gia-dau-mo-the-gioi.html>, truy cập ngày 11/05/2015.

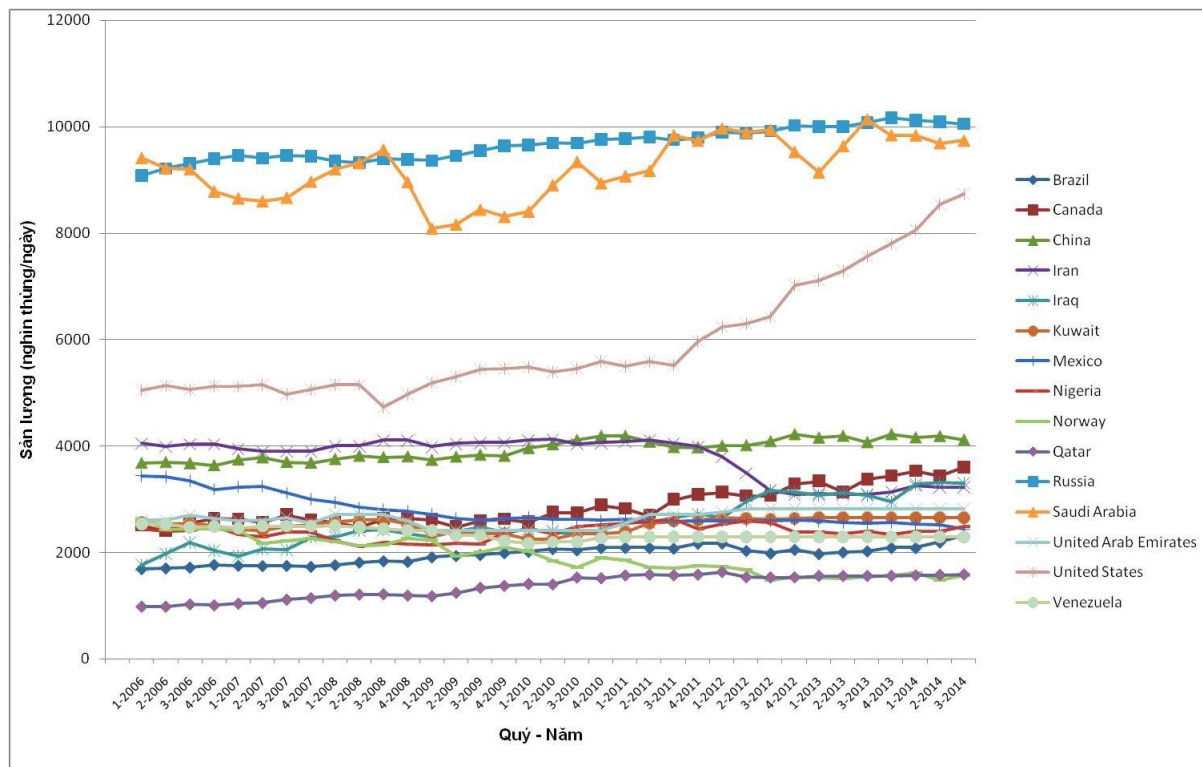
⁸ Phan Thế Ruệ (Chủ tịch Hội xăng dầu Việt Nam), phát biểu tham luận tại Diễn đàn chính sách số 1 “Biến động của giá dầu 2014-2015: những khó khăn, thuận lợi và giải pháp cho Việt Nam”, tháng 4/2015.

⁹ Trang điện tử Cafebiz, dẫn trên, n.2.

¹⁰ Báo điện tử Nhịp cầu đầu tư, ‘OPEC tính tái áp dụng hạn ngạch sản lượng’, tại <http://nhipcaudautu.vn/thi-truong/hang-hoa/opec-tinh-tai-ap-dung-han-ngach-san-luong-3258986/>, truy cập ngày 17/04/2015

¹¹ Trang điện tử Cafebiz, dẫn trên, n.2.

thì đã lập kỷ lục ở mức 425,6 triệu thùng vào ngày 13/2/2015¹². Biểu đồ Hình 4 đã cho thấy cuộc cạnh tranh về thị phần cung dầu mỏ hiện nay đang vô cùng khốc liệt và khó đoán định được khi nào thì các bên mới có sự thỏa hiệp để ổn định giá dầu.

Hình 4: Sản lượng khai thác dầu mỏ và condensate của 15 quốc gia

(Nguồn: Trang điện tử NangluongVietnam.vn)

Ngoài nguyên nhân về chiếm giữ thị phần, hiện nay, phần lớn các quốc gia trên thế giới đều trong tình trạng nợ công lớn như một hiện tượng phổ biến. Áp lực về nợ công có thể sẽ khiến cho các nước có nguồn tài nguyên dầu mỏ phải tiếp tục khai thác để đảm bảo ngân sách quốc gia. Nợ công của các quốc gia có liên quan mật thiết đến chính trị, có khi cũng trở thành ràng buộc khiến các quốc gia phải tiếp tục khai thác dầu để đảm bảo an ninh quốc gia.

Bên cạnh đó, sự biến động của giá dầu trong giai đoạn cuối 2014 – đầu 2015 chịu tác động lớn từ việc nguồn cung dầu thô trên thế giới được bổ sung mạnh từ nguồn dầu đá phiến và những nguồn năng lượng tái tạo khác. Biến động giá dầu vừa qua được đánh dấu bằng việc Mỹ công bố thông tin về cuộc cách mạng dầu đá phiến với phương pháp khai thác dầu đá phiến quy mô lớn bằng công nghệ nứt vỡ thủy lực (hydraulic fracturing). Dầu đá phiến cũng là

¹² Báo điện tử VietnamPlus, ‘Dự trữ dầu thô của Mỹ tăng cao kỷ lục 425,6 triệu thùng’, tại <http://www.vietnamplus.vn/du-tru-dau-tho-cua-my-tang-cau-ky-luc-4256-trieu-thung/308444.vnp>, truy cập ngày 11/05/2015

một loại nhiên liệu được dùng làm chất đốt tương đương với dầu mỏ. Tuy nhiên, công nghệ trước kia không cho phép khai thác loại dầu này ở mức độ công nghiệp¹³. Ngày nay, với công nghệ khai thác mới, sản lượng khai thác dầu đá phiến tại Mỹ đã tăng tới 47% trong 5 năm lên mức hơn 9 triệu thùng/ngày¹⁴.

Ngoài ra, những năng lượng thay thế năng lượng hoá thạch (dầu mỏ) như năng lượng gió, núi lửa, nước biển, tảo biển, khí metan lạnh, sinh học, tia laser, mặt trời cũng đang được các quốc gia tăng cường nghiên cứu, chế tạo để giảm thiểu sự phụ thuộc vào dầu mỏ.

Ảnh hưởng từ tỷ giá Đôla Mỹ

Theo các chuyên gia kinh tế, một phần nguyên nhân của việc giá dầu giảm như thời điểm cuối năm 2014 nằm ở tỷ giá Đôla Mỹ. Mối quan hệ giữa đồng Đôla Mỹ và dầu mỏ rất mật thiết với nhau khi dầu mỏ được định giá và giao dịch bằng tiền đô la Mỹ trên toàn cầu. Theo quy luật thị trường, giá Đôla Mỹ tăng thì giá dầu giảm. Hiện tại đô la Mỹ đang rất mạnh so với các đồng tiền khác nên giá dầu ở ngoài nước Mỹ đắt hơn và dẫn tới nhu cầu dầu giảm theo. Cùng với nguồn cung dầu đá phiến từ Mỹ tăng lên, lực cầu yếu ớt ở khu vực Á-Âu, đồng Đôla mạnh có thể đẩy dầu mỏ giảm giá sâu hơn nữa¹⁵.

Nguyên nhân địa chính trị

Một số chuyên gia cho rằng mức sụt giảm mạnh vào cuối năm 2014 và sự bất ổn định của giá dầu 2015 phụ thuộc nhiều vào các yếu tố địa chính trị hơn là từ các tín hiệu thị trường. Quyền kiểm soát hoạt động sản xuất, phân phối và định giá dầu luôn đồng nghĩa với quyền lực kinh tế và chính trị lớn, và do đó, hành vi thao túng vì các động cơ địa chính trị cũng là một nhân tố rất quan trọng tác động tới giá dầu thô trên thế giới. Những biện pháp tác động vào giá dầu có thể được coi là mũi nhọn trong chính sách đối ngoại của Hoa Kỳ đối với Nga và Iran để hình thành cuộc chiến kinh tế mà không cần tuyên bố hay can thiệp quân sự.

Bên cạnh đó, bất ổn định về an ninh - chính trị tại Trung Đông luôn là những thông tin có tác động trực tiếp tới tâm lý của các nhà đầu tư, qua đó ảnh hưởng tới diễn biến của giá dầu. Có thể kể đến một trong những ví dụ là lệnh trừng phạt của Mỹ vào Iran đã trở thành nguyên nhân giữ giá dầu ở ngưỡng trên

¹³Báo điện tử Vietnamnet, ‘Bí mật công nghệ của “vũ khí” dầu đá phiến Mỹ’, tại <http://vietnamnet.vn/vn/khoa-hoc/213902/bi-mat-cong-nghe-cua--vu-khi--dau-da-phi-en-my.html#>, truy cập ngày 11/05/2015.

¹⁴ Trang điện tử NangluongVietnam, ‘Giá dầu biến chuyên gia thành “nhà dự đoán ngu ngốc”?’, tại <http://nangluongvietnam.vn/news/vn/nhan-dinh-phan-bien-kien-nghi/nhan-dinh-du-bao/gia-dau-bien-chuyen-gia-thanh-nha-du-doan-ngu-ngoc.html>, truy cập ngày 07/04/2015

¹⁵Trang điện tử Năng lượng Việt Nam, dẫn trên, n. 12.

100USD/thùng trong thời gian trước tháng 6/2014. Hoặc như theo thống kê của Reuters về giá dầu thế giới, giá dầu Brent biển Bắc đạt mốc xấp xỉ 60 USD/thùng vào thời điểm ngày 26/3/2015, tức là từ lúc Liên minh Arab bắt đầu các cuộc không kích phiến quân Houthi ở Yemen để bảo vệ Chính phủ hợp pháp của Tổng thống Mansour Hadi¹⁶.

Tính chất dầu cơ

Dầu thô cũng là một nhân tố tài chính quan trọng và là một loại hàng hóa đầu cơ chiến lược. Giá trị của những tín phiếu sở hữu và các loại cổ phiếu liên quan tới hoạt động khai thác dầu luôn có quan hệ phụ thuộc tương tác vào giá và sản lượng dầu thô. Do đó, giá dầu cũng rất phụ thuộc vào các đánh giá tín nhiệm, các hoạt động tài chính và đầu cơ¹⁷. Tổ chức các nước xuất khẩu dầu mỏ (OPEC) cũng cho rằng có yếu tố đầu cơ khiến giá dầu lao dốc dựa trên các phân tích về nguồn cung dầu trên thị trường không tương xứng với tốc độ giảm giá như hiện tại¹⁸. Khi so sánh giữa cung và cầu, OPEC nhận thấy rằng mức tăng nguồn cung là vừa phải và không thể dẫn tới việc giá dầu thô giảm tới gần 50% như giai đoạn cuối năm 2014 vừa qua.

¹⁶ Báo điện tử An ninh TV, 'Giá dầu bị ảnh hưởng mạnh vì tình hình Trung Đông', tại <http://www.antv.gov.vn/tin-tuc/quoc-te/gia-dau-bi-anh-huong-manh-vi-tinh-hinh-trung-dong-144631.html>, truy cập ngày 20/04/2015

¹⁷ Stanley Simon Malinowitz, 'Dầu thô sụt giá: Nguyên nhân và hậu quả', Trang mạng Quan sát Kinh tế quốc tế, Khoa Khoa học kinh tế, Đại học Quốc gia Colombia, tại <http://nghiencuubiendong.vn/cac-van-de-xuyen-quoc-gia/4635-dau-tho-sut-gia-nguyen-nhan-va-hau-qua>

¹⁸ Báo điện tử VietnamPlus, 'OPEC nghi ngờ yếu tố đầu cơ khiến giá dầu giảm mạnh', tại <http://www.vietnamplus.vn/opez-nghi-ngo-yeu-to-dau-co-khien-gia-dau-giam-manh/296638.vnp>, truy cập ngày 20/04/2015.

2. TÁC ĐỘNG CỦA BIẾN ĐỘNG GIÁ DẦU 2014 - 2015 ĐẾN NỀN KINH TẾ VIỆT NAM

Việt Nam là quốc gia có trữ lượng dầu thô cao thứ hai ở khu vực Đông Á, chỉ đứng sau Trung Quốc với 4,4 tỷ thùng (tương đương gần 630 triệu tấn). Việt Nam xếp thứ 36 trong 115 quốc gia sản xuất dầu trên thế giới với sản lượng 300.600 thùng một ngày và là quốc gia có thị phần xuất khẩu dầu mỏ chiếm 0,63% sản lượng dầu trên thế giới¹⁹.

Theo đánh giá của các chuyên gia, lợi ích đối với nền kinh tế nước ta khi giá dầu giảm là khá tích cực vì nhiều thành phần kinh tế được hưởng lợi. Tuy nhiên, tính bất ổn của giá dầu cũng lại là yếu tố cản trở tăng trưởng kinh tế và sự phát triển của các ngành liên quan đến dầu mỏ. Có chuyên gia đã lượng hoá các yếu tố tích cực và tiêu cực trong tác động của biến động giá dầu 2014-2015 thì yếu tố tích cực chiếm 60% còn yếu tố tiêu cực chiếm 40%²⁰.

2.1 Tác động của biến động giá dầu đến nguồn thu ngân sách của Việt Nam

Ảnh hưởng lớn đầu tiên đối với nền kinh tế Việt Nam khi giá dầu thế giới biến động là vấn đề thu ngân sách Nhà nước do xuất khẩu dầu thô đóng góp quan trọng cho nguồn thu ngân sách (Hình 6). Có những quan điểm trái chiều về tác động của giá dầu đến ngân sách của Việt Nam.

Tác động tiêu cực

Nhiều chuyên gia kinh tế nhận định về ảnh hưởng nhãn tiền mà biến động giá dầu 2014-2015 có thể tác động tới kinh tế Việt Nam là hụt thu ngân sách Nhà nước. Bình quân mỗi năm, Việt Nam xuất khẩu hơn 14 triệu tấn dầu thô. Mỗi tấn tương đương 7 thùng, như vậy sản lượng xuất khẩu trung bình mỗi năm khoảng 100 triệu thùng²¹. Theo tính toán của các chuyên gia, nếu giá dầu thô giảm 1 USD (1% giá dự tính), ngân sách sẽ hụt thu trên 1.000 tỷ đồng, như vậy việc giá dầu thô giảm từ trên 100 USD/thùng đầu năm 2014 xuống còn 65 USD/thùng vào cuối năm 2014 thì ngân sách hụt thu 35.000 tỷ đồng so với dự toán. Như vậy, trường hợp giá dầu bình quân đạt từ 50 USD/thùng trở lên thì thu

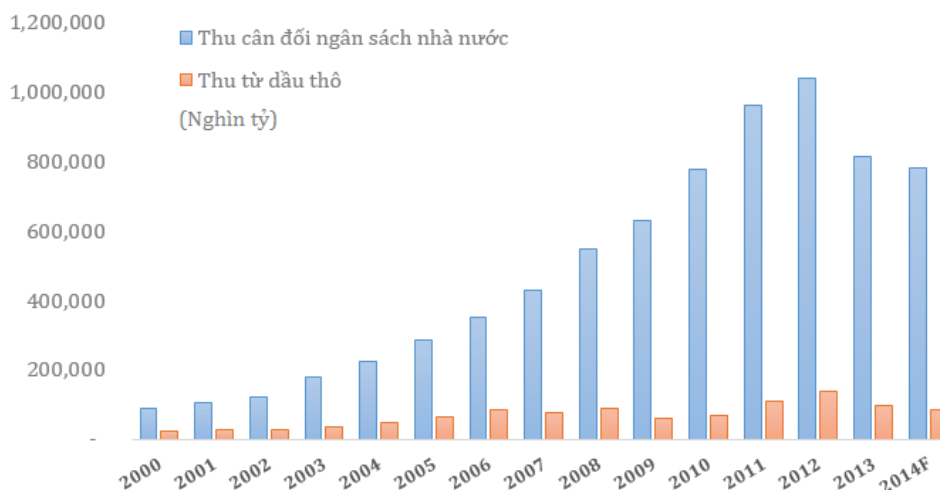
¹⁹Báo điện tử PetroTimes, 'Thị trường dầu thô thế giới và Việt Nam', tại <http://petrotimes.vn/news/vn/dau-khi-pho-thong/thi-truong-dau-tho-the-gioi-va-viet-nam.html>, truy cập ngày 08/04/2015.

²⁰Phan Thế Ruệ, dẫn trên, n.13.

²¹Báo điện tử Vietstock, 'Buồn vui với giá dầu', tại <http://vietstock.vn/PrintView.aspx?ArticleID=395571>, truy cập ngày 09/04/2015.

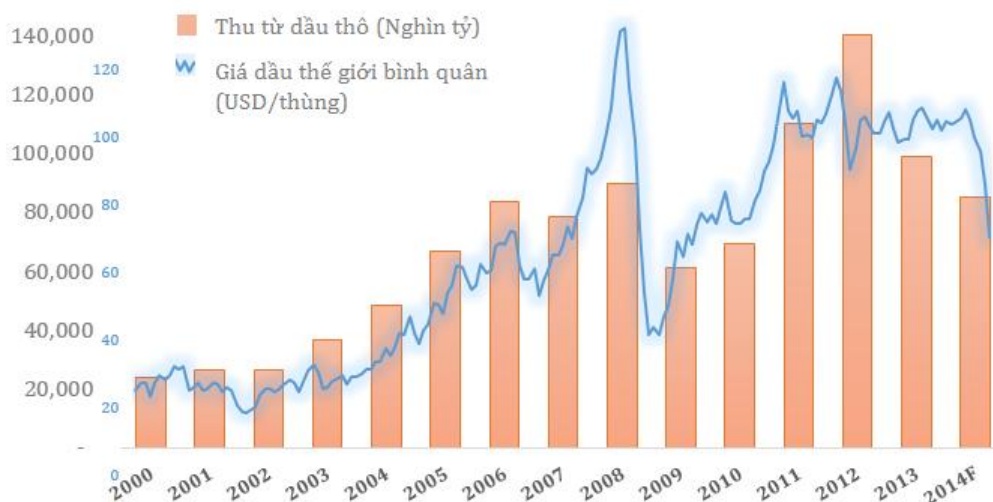
ngân sách nhà nước cơ bản đạt dự toán²², cân đối ngân sách nhà nước được đảm bảo còn nếu xuống mức 40 USD/thùng như một số dự báo thì ngân sách Nhà nước hụt thu khoảng 60.000 tỷ đồng²³.

Thực tế là, thu về dầu thô 4 tháng đầu năm 2015 chỉ đạt 1/4 dự toán, giảm 1/3 so cùng kỳ năm 2014 với giá dầu trung bình khoảng 58 USD/thùng, giảm gần một nửa so với giá tính dự toán mặc dù sản lượng dầu thanh toán ước đạt xấp xỉ 5,7 triệu tấn, bằng 38,7% kế hoạch²⁴.

Hình 5: Tỷ trọng nguồn thu từ dầu thô trong tổng thu ngân sách nhà nước

(Nguồn: Tổng cục Hải Quan Việt Nam)

Hình 6: Biểu đồ nguồn thu từ dầu thô của Việt Nam

(Nguồn: Tổng cục Hải Quan Việt Nam)

²²Báo điện tử Cafef, “‘Ấn số giá dầu’ trong ngân sách Việt Nam 2015”, tại <http://cafef.vn/vi-mo-dau-tu/an-so-gia-dau-trong-ngan-sach-viet-nam-2015-20150512085109348.chn>, truy cập ngày 11/05/2015.

²³Báo điện tử Vietstock, như trên, n.18.

²⁴Báo điện tử Cafef, “‘Ấn số giá dầu’ trong ngân sách Việt Nam 2015”, tại <http://cafef.vn/vi-mo-dau-tu/an-so-gia-dau-trong-ngan-sach-viet-nam-2015-20150512085109348.chn>, truy cập ngày 11/05/2015.

Trong một nghiên cứu mới đây, Ngân hàng ANZ cho rằng giá dầu giảm còn gây khó khăn cho Chính phủ trong việc đạt chỉ tiêu thu ngân sách khi nó ảnh hưởng tới thuế tài nguyên và thuế thu nhập doanh nghiệp. Tổng thu thuế từ xuất khẩu dầu thô cũng đã giảm dưới tác động của biến động giá dầu. Hụt thu ngân sách trong bối cảnh nợ công đang tăng nhanh và hiện gần chạm mức trần cho phép sẽ dẫn đến một tác động không mong muốn là tăng áp lực lên nợ công do cân đối thu chi ngân sách gặp khó khăn.

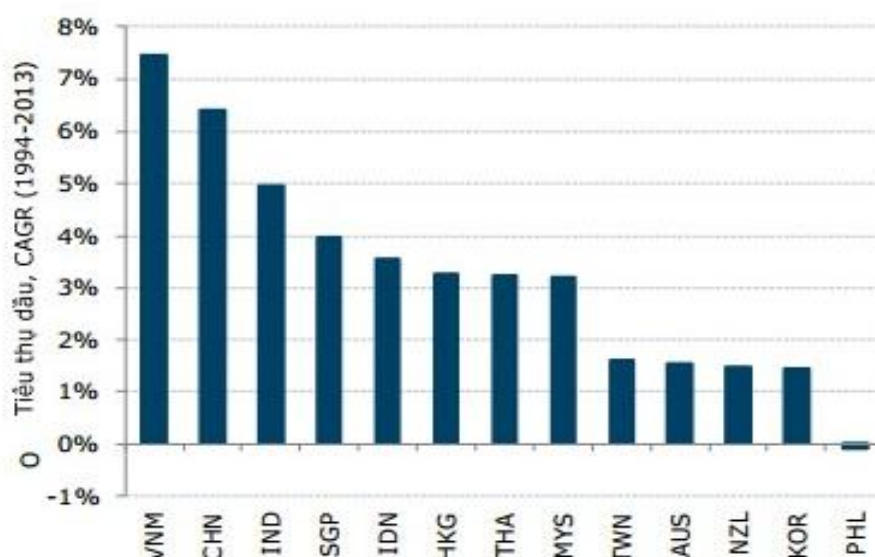
Có chuyên gia nhận định rằng, Việt Nam có thể sẽ bị suy giảm nguồn thu ngân sách nặng hơn kể cả khi giá dầu giảm²⁵. Nhiều doanh nghiệp kinh doanh xăng dầu hiện nay vẫn thuộc quyền kiểm soát của Nhà nước. Do đó thu nhập của các doanh nghiệp này là thu ngân sách của Nhà nước. Điều đó ẩn chứa sự ảnh hưởng lớn hơn đối với ngân sách Nhà nước so với dự đoán, và việc giá dầu thế giới có thể lại tăng sẽ làm cho bức tranh kinh tế của Việt Nam ảm đạm hơn.

Tác động tích cực

Ở góc độ khác, nhiều chuyên gia cho rằng giá dầu thế giới giảm là một tác nhân chứa nhiều yếu tố tích cực cho nền kinh tế khi Việt Nam nhập khẩu ròng các sản phẩm dầu lửa tinh luyện. Theo báo cáo của Ngân hàng ANZ, Việt Nam hiện đã trở thành quốc gia tiêu thụ xăng dầu có tốc độ tăng nhanh nhất trong khu vực từ năm 2010²⁶. Năm 2014, tính đến tháng 11 đã nhập khoảng 800 triệu USD, cả năm có thể lên đến 1 tỷ USD, và trong năm cũng đã nhập khoảng 12 triệu tấn xăng dầu các loại. Điều này cho thấy, giá dầu thô giảm giúp kích thích tăng trưởng kinh tế của Việt Nam. Như vậy, xu hướng giảm của giá dầu thế giới trong ngắn hạn sẽ có tác động tích cực tới tình hình kinh doanh, sản xuất của các doanh nghiệp trong nước. Qua đó, nguồn thu của ngân sách sẽ được bù đắp.

²⁵ Lê Hồng Nhật (chuyên gia kinh tế), phát biểu thảo luận tại Diễn đàn chính sách số 1 “Biến động của giá dầu 2014-2015: những khó khăn, thuận lợi và giải pháp cho Việt Nam”, tháng 4/2015.

²⁶ Báo điện tử NDH, ‘ANZ: Cán cân thương mại không chịu rủi ro từ việc giá dầu giảm’, tại <http://ndh.vn/anz-can-can-thuong-mai-khong-chiu-rui-ro-tu-viec-gia-dau-giam-20150203042452159p4c145.news>, truy cập ngày 19/04/2015.

Hình 7: Mức tiêu thụ dầu của Việt Nam so với các nước trong khu vực giai đoạn 1994 – 2013

(Nguồn: Báo cáo của Ngân hàng ANZ)

Mặt khác, có chuyên gia cho rằng giá dầu giảm chưa chắc đã là xấu đối với thu ngân sách Nhà nước. Khi giá dầu thô thế giới giảm thì ngân sách sẽ mất một khoản thu từ xuất khẩu dầu thô nhưng thu từ thuế nhập khẩu cực kỳ lớn. Năm 2013, số thu thuế nhập khẩu là khoảng gần 120.000 tỷ đồng cộng với thu dầu thô tổng khoảng gần 200.000 tỷ, chiếm từ 15-20% ngân sách Nhà nước²⁷. Như vậy, thực chất, tác động tiêu cực từ biến động của giá dầu thế giới tới thu ngân sách Nhà nước có thể được hạn chế nếu Nhà nước có chính sách đối phó thích hợp.

2.2 Tác động của biến động giá dầu đối với lạm phát

Tác động tích cực

Giá dầu giảm là một trong những nguyên nhân khiến chỉ số lạm phát của Việt Nam giảm trong những tháng cuối năm 2014 (Hình 9). Năm 2014, lạm phát trung bình cả năm là 4,09%²⁸ và dự báo lạm phát năm 2015 có thể giữ ở khoảng 4%²⁹. Nhiều chuyên gia kinh tế nhận định, lạm phát thấp mang lại lợi ích cho

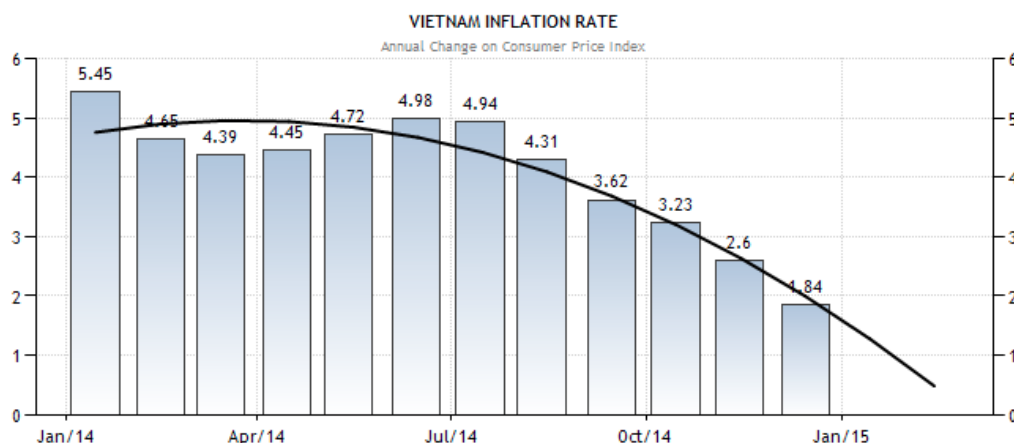
²⁷ Phan Thế Ruệ, dẫn trên, n. 13.

²⁸ Báo điện tử Cafef, ‘Lạm phát thấp, giá dầu giảm và đâu là “trụ đỡ” cho nền kinh tế VN năm 2015?’, tại <http://cafef.vn/vi-mo-dau-tu/lam-phat-thap-gia-dau-giam-va-dau-la-tru-do-cho-nen-kinh-te-vn-nam-2015-201501051136445936.chn>, truy cập ngày 21/04/2015.

²⁹ Báo điện tử Vneconomy, ‘Dự báo lạm phát 2015 thấp: “Cơ hội tiếp tục hạ lãi suất”’, tại <http://vneconomy.vn/tai-chinh/du-bao-lam-phat-2015-thap-co-hoi-tiep-tuc-ha-lai-suat-20141218081642494.htm>, truy cập ngày 21/04/2015.

người tiêu dùng; thúc đẩy sản xuất kinh doanh và tạo sự an tâm cho các nhà đầu tư. Nhìn chung, giá dầu giảm giúp kích thích tăng trưởng kinh tế.

Bên cạnh đó, lạm phát thấp cũng tạo điều kiện cho các nhà hoạch định chính sách và quản lý, điều hành vĩ mô yên tâm hơn trong việc đề ra và thực hiện các giải pháp tháo gỡ khó khăn cho doanh nghiệp, hỗ trợ thị trường.

Hình 8: Tỷ lệ lạm phát của Việt Nam 2014-2015

(Nguồn: Trang Trading Economics)

Tác động tiêu cực

Bên cạnh những mặt tích cực, nhiều chuyên gia cũng bày tỏ lo ngại rằng, lạm phát thấp sẽ đặt ra những thách thức không nhỏ đối với nền kinh tế trong thời gian tới. Giá cả thấp sẽ không khuyến khích đầu tư, thất nghiệp sẽ tăng lên, tăng trưởng kinh tế khó đạt được mức cao, mức độ tụt hậu so với các nước trên thế giới ngày càng xa. Không những thế, lạm phát thấp nếu kéo dài cộng thêm với thâm hụt ngân sách liên tiếp diễn ra như thực trạng hiện nay thì rất dễ dẫn tới suy thoái kinh tế, hoặc hiện tượng lạm phát cao sẽ quay trở lại, phá vỡ sự ổn định của các cân đối vĩ mô và kinh tế sẽ bị rối loạn³⁰.

Những biến động của giá dầu mà cụ thể là xu hướng giảm đột ngột của giá dầu còn dẫn đến việc hoạch định chính sách tiền tệ trong nước nhằm mục tiêu kiềm chế lạm phát cũng gặp nhiều khó khăn. Yếu tố lạm phát có tính nhạy cảm cao đối với các biến động của nền kinh tế. Khi giá dầu biến động, xu hướng giá của các mặt hàng liên quan đến xăng dầu bị đảo ngược hoặc không thể lường trước và nó sẽ làm mờ đi xu hướng thật sự của lạm phát. Do vậy, chính sách tiền

³⁰Báo điện tử Cafef, dẫn trên, n. 21.

tệ có thể không phản ứng kịp với những biến đổi đột ngột khiến nền kinh tế không kịp thích ứng và dễ dẫn đến sai lầm trong việc đưa ra chính sách³¹.

2.3 Tác động của biến động giá dầu tới doanh nghiệp trong nước

Tác động tích cực

Biến động giá dầu có tác động rất lớn đến các doanh nghiệp hoạt động sản xuất, kinh doanh nói chung và các doanh nghiệp sản xuất, kinh doanh trong lĩnh vực xăng, dầu nói riêng. Theo tính toán của Ủy ban Giám sát Tài chính quốc gia (NFSC), với dự báo giá dầu thế giới giảm 33% và giả định xăng dầu trong nước giảm tương ứng, giá thành sản phẩm sản xuất trong nước sẽ giảm 3%. Trong khi đó, xăng dầu chiếm phần quan trọng trong chi phí sản xuất của doanh nghiệp. Khi giá dầu giảm, các chi phí khác cũng sẽ giảm theo, giúp tăng sức sản xuất và cạnh tranh của doanh nghiệp trong nước, hay lớn hơn là tăng sức cạnh tranh của cả nền kinh tế. Qua đó, tạo điều kiện thúc đẩy tổng cung và tổng cầu – thúc đẩy tăng trưởng kinh tế.

Tác động tiêu cực

Mặt khác, trước tác động của biến động giá dầu thế giới, các doanh nghiệp Việt Nam cũng gặp nhiều khó khăn trong hoạt động quản lý, sản xuất và đầu tư. Giá dầu tăng, ngành xăng dầu chịu áp lực nhiều nhất còn giá dầu giảm thì áp lực chuyển sang các ngành sản xuất, đặc biệt là về vận tải³². Còn đối với doanh nghiệp khai thác dầu thì hiện chi phí khai thác dầu thô của Việt Nam từ 30 đến 70 USD/thùng. Theo tính toán của PetroVietnam (PVN), khi giá dầu xuống dưới 70 USD/thùng, PVN sẽ hút thu khoảng 28 nghìn tỷ đồng, còn nếu xuống 60 USD/thùng, mức hút thu tăng lên gần 56 nghìn tỷ đồng³³. Các công ty kinh doanh xăng dầu trong nước như vậy sẽ tiếp tục gặp khó khăn khi thị trường dầu thô còn nhiều biến động.

³¹ ThS Phùng Duy Quang, ThS Lâm Văn Sơn, ThS Lê Văn Tuấn, ‘Phân tích mối quan hệ giữa tăng trưởng kinh tế và lạm phát của Việt Nam thông qua mô hình kinh tế lượng’, Tạp chí Kinh tế đối ngoại số 58.

³² Nguyễn Mạnh Hùng (Phó Chủ tịch Hiệp hội tiêu chuẩn và bảo vệ người tiêu dùng), phát biểu tham luận tại Diễn đàn chính sách số 1 “Biến động của giá dầu 2014-2015: những khó khăn, thuận lợi và giải pháp cho Việt Nam”, tháng 4/2015.

³³ Báo Nhân dân điện tử, ‘Đối phó với biến động giá xăng, dầu’, tại http://www.nhandan.com.vn/mobile/mobile_kinhhte/mobile_tintuc/item/25632502.html, truy cập ngày 10/04/2015

3. DỰ BÁO KỊCH BẢN GIÁ DẦU 2015 VÀ KHUYẾN NGHỊ CHÍNH SÁCH TRƯỚC TÌNH HÌNH BIẾN ĐỘNG GIÁ DẦU

3.1 Kịch bản giá dầu thế giới năm 2015

Nhìn chung, các tổ chức kinh tế thế giới đều có nhận định giống nhau về tính bất ổn định của giá dầu sẽ còn tiếp tục kéo dài đến hết năm 2015. Các chuyên gia đều có nhận định rằng trong năm 2015, giá dầu thế giới trong trung bình sẽ giữ ở mức từ 50-60USD/thùng và không thể quá ngưỡng 100USD/thùng như trong năm 2014³⁴. Sau những biến động vừa qua của giá dầu, các chuyên gia phân tích năng lượng đưa ra những nhận định khác nhau về dự báo giá dầu 2015 và những năm tiếp theo³⁵. Ngân hàng thế giới (World Bank) đã công bố dự báo về giá dầu thô thế giới sẽ rơi xuống mức 53 USD/thùng vào năm 2015³⁶. Còn theo Dự báo giá cả hàng hoá của Quỹ tiền tệ quốc tế (IMF), giá dầu thô trung bình sẽ xuống tới 58.1 USD/thùng trong năm 2015³⁷.

Nhiều ngân hàng cũng hạ mức dự báo đối với giá dầu cho năm 2015. Ngân hàng Morgan Stanley tại Mỹ dự đoán giá dầu vào năm 2015 là 70 USD/thùng, giảm 30% so với dự đoán đưa ra trong tháng 11/2014. Theo khảo sát của hãng tin Bloomberg với 39 chuyên gia phân tích, giá dầu quý 4/2015 sẽ ở mức bình quân 69 USD/thùng. Trong đó, chuyên gia Horsnell có dự đoán lạc quan nhất với 90 USD/thùng, cao hơn 80% so với mức dự báo tiêu cực nhất là 50 USD/thùng của Ngân hàng Bayerische Landesbank đưa ra³⁸.

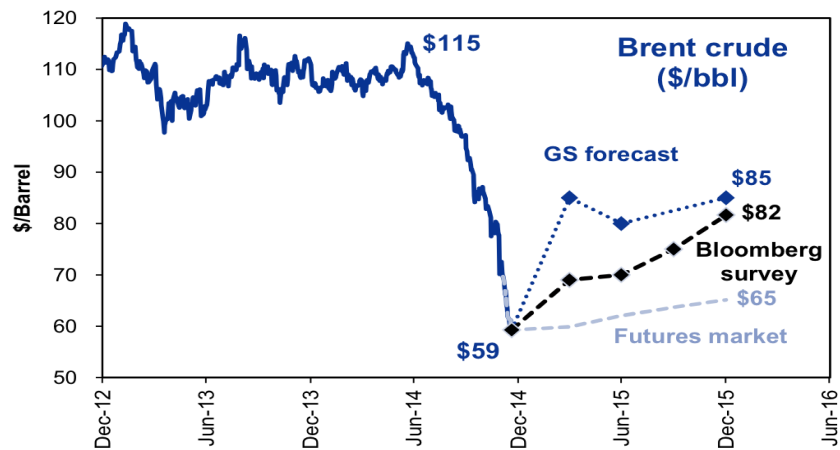
³⁴ Lương Văn Khôi (Trung tâm thông tin và dự báo kinh tế - xã hội), phát biểu thảo luận tại Diễn đàn chính sách số 1 “Biến động của giá dầu 2014-2015: những khó khăn, thuận lợi và giải pháp cho Việt Nam”, tháng 4/2015.

³⁵ Báo điện tử Cảnh sát toàn cầu, ‘Giảm giá dầu - thách thức hụt thu ngân sách và cơ hội tăng trưởng kinh tế’, tại <http://cstc.cand.com.vn/Phong-su-Tieu-diem/Giam-gia-dau-thach-thuc-hut-thu-ngan-sach-va-co-hoi-tang-truong-kinh-te-337133/>, truy cập ngày 11/04/2015.

³⁶ World Bank, ‘Commodity Forecast’

³⁷ IMF, ‘Commodity Price Forecast’,

³⁸ Trang điện tử NangluongVietnam, ‘Giá dầu biến chuyên gia thành “nhà dự đoán ngu ngốc”?’, tại <http://nangluongvietnam.vn/news/vn/nhan-dinh-phan-bien-kien-nghi/nhan-dinh-du-bao/gia-dau-bien-chuyen-gia-thanh-nha-du-doan-ngu-ngoc.html>, truy cập ngày 07/04/2015.

Hình 9: Dự báo giá dầu thế giới 2015

(Nguồn: Bloomberg, FactSet, and Nghiên cứu đầu tư toàn cầu của Goldman Sachs)

Kịch bản của cơ quan Thông tin năng lượng Mỹ (EIA) đưa ra cho rằng việc sản lượng dầu thô của Mỹ tiếp tục tăng sẽ làm giảm 43% giá dầu Brent xuống mức 56 USD/thùng trong năm 2015. Xu hướng này sẽ khó thay đổi khi Mỹ tiếp tục tăng cường sản lượng khai thác dầu thô và sẽ giữ cho giá dầu Brent luôn ở mức dưới 80 USD/thùng cho đến năm 2020. Tuy nhiên, EIA cũng dự báo giá dầu sẽ tăng dần đều sau năm 2015 do nhu cầu về dầu thô từ các quốc gia bên ngoài khối OECD tăng lên. Sau năm 2020, cho dù Mỹ có cắt giảm sản lượng dầu nhưng các nước ngoài khối OECD và các quốc gia OPEC lại tăng sản lượng nên giá dầu thô tiếp tục giữ ở mức dưới 100USD/thùng cho đến năm 2028³⁹.

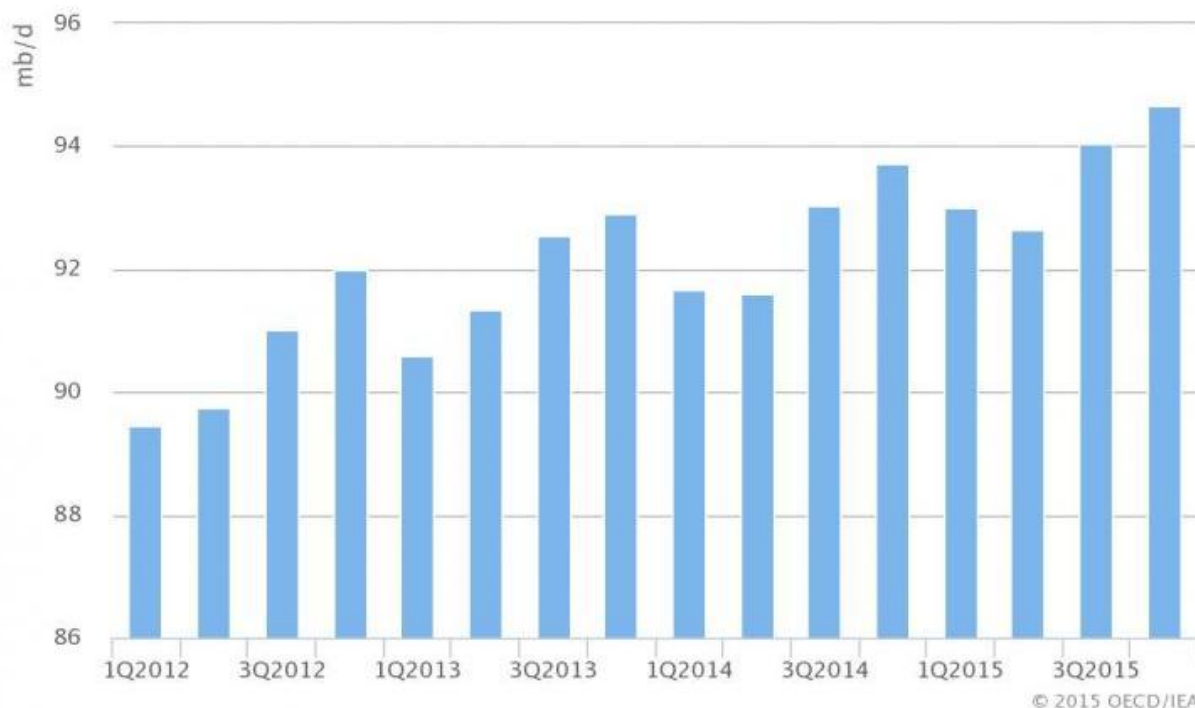
Tuy nhiên, có những chuyên gia cho rằng có những tín hiệu giá dầu sẽ tăng trở lại khi nền kinh tế thế giới dần phục hồi. Theo kết quả khảo sát của hãng tin Reuters, giá dầu sẽ phục hồi lại trong nửa cuối năm 2015 khi các nước xuất khẩu dầu ngoài OPEC phản ứng lại với việc giá dầu thấp và nhu cầu dầu mỏ sẽ tăng trong năm tới⁴⁰. Tổ chức OPEC cho rằng triển vọng giá dầu 2015 là khả quan. OPEC nhận định kinh tế các nước OECD của Châu Âu sẽ cải thiện dần và các nước OECD của Châu Mỹ sẽ có những chuyển động khả quan. Do đó, nhu cầu về dầu thô sẽ tăng dần trong năm 2015. OPEC cũng cho rằng chính sự sụt giảm của giá dầu trong giai đoạn cuối 2014 – đầu 2015 vừa qua sẽ kích thích nhu cầu tiêu thụ dầu thô tại các nước đang phát triển như Trung Quốc, Ấn Độ, và các quốc gia Châu Á khác⁴¹. Cơ quan năng lượng (IEA) cũng dự đoán

³⁹ Báo cáo Triển vọng năng lượng hàng năm 2015 của cơ quan Thông tin năng lượng của Mỹ (EIA), tr. ES-1

⁴⁰ Báo điện tử Người đồng hành, 'Reuters: Giá dầu sẽ tăng trở lại trong nửa cuối năm 2015', tại <http://ndh.vn/reuters-gia-dau-se-tang-tro-lai-trong-nua-cuoi-nam-2015-20141223115645106p150c169.news>, truy cập ngày 16/04/2015.

⁴¹ OPEC, Báo cáo thị trường dầu thường kỳ - tháng 2/2015, tr. 3

nhu cầu về tiêu thụ dầu thô trên toàn cầu sẽ tăng 1.1 triệu thùng so với năm 2014 và đưa mức tiêu thụ lên mức 93.6 triệu thùng/ngày trong năm 2015.

Hình 10: Biểu đồ dự báo nhu cầu tiêu thụ dầu thô của thế giới (2012-2015)

(Nguồn: OECD và IEA)

Trong báo cáo Triển vọng Năng lượng Ngắn hạn công bố ngày 7/4, Cơ quan Thông tin Năng lượng Mỹ (EIA) nhận định nếu Iran được bỏ lệnh cấm vận, giá dầu thô năm 2016 có thể cần phải điều chỉnh giảm 5-15 USD mỗi thùng. Tuy nhiên, một số nhà phân tích thận trọng cho rằng, ngay cả khi đạt được thỏa thuận cuối cùng trong tháng 6-2015, tính cả thời gian 6 đến 12 tháng sau đó để phương Tây gỡ bỏ dần các biện pháp trừng phạt thì ngành công nghiệp dầu mỏ đối đầu tư của Iran cũng vẫn cần thời gian để phục hồi. Do đó, trong ngắn hạn, ít nhất phải đến năm 2016 hoặc lâu hơn, dầu thô Iran mới có thể tác động đến thị trường toàn cầu.

3.2 Kịch bản tác động của giá dầu thế giới đến kinh tế Việt Nam 2015

Nhằm đối phó với những tác động tiêu cực của biến động giá dầu thế giới đến nền kinh tế Việt Nam, các chuyên gia kinh tế của Việt Nam đã chuẩn bị các kịch bản về giá dầu trong năm 2015 để có những phương án xử lý kịp thời. Trước tình hình biến động của giá dầu, Chính phủ đã thành lập Tổ công tác liên Bộ điều hành kinh tế vĩ mô nhằm đưa ra các phương án xử lý đối với những thay đổi của giá dầu. Tổ công tác đã đưa 3 kịch bản giá dầu trong năm 2015 dựa trên những đánh giá phân tích của các tổ chức kinh tế thế giới cũng như các chuyên gia kinh tế, ở các ngưỡng: khoảng 60 USD/1 thùng; khoảng 50 USD/1 thùng và

khoảng 40 USD/1 thùng. Theo đó, về tác động đến tăng trưởng kinh tế, nếu giá dầu thô là 60 USD/thùng, tăng trưởng kinh tế sẽ giảm 0,21% so với dự kiến. Nếu giá 50 USD/thùng thì tăng trưởng giảm khoảng 0,56%. Nếu giá dầu thô giảm mạnh còn 40 USD/thùng thì tăng trưởng kinh tế sẽ giảm đến 1%. Khi đó tăng trưởng năm 2015 dự kiến là 6,2 % thì sẽ giảm chỉ còn 5,2%⁴².

Ngoài các kịch bản do Tổ công tác liên Bộ đưa ra, Trung tâm thông tin và dự báo kinh tế - xã hội cũng đã có những nghiên cứu về các kịch bản có thể xảy ra của giá dầu và ảnh hưởng của các kịch bản trên tới các chỉ số kinh tế như sau⁴³:

(i) *Kịch bản 1 giá dầu 50 USD/thùng*: GDP sẽ tăng thêm 0,48%, xuất khẩu tăng thêm 2,90%, nhập khẩu tăng 1,83%, lạm phát giảm 1,14%, thu thuế của Chính phủ sẽ giảm 6.656 tỷ đồng và dự trữ ngoại hối sẽ giảm 1,04 tỷ đồng;

(ii) *Kịch bản 2 giá dầu ở mức 40 USD/thùng*: GDP sẽ tăng thêm 0,61%, xuất khẩu tăng thêm 3,44%, nhập khẩu tăng 2,15%, lạm phát giảm 1,11%, thu thuế của Chính phủ sẽ giảm 7.643 tỷ đồng và dự trữ ngoại hối sẽ giảm 1,12 tỷ đồng;

(iii) *Kịch bản 3 giá dầu giảm xuống mức 30 USD/thùng*: GDP sẽ tăng thêm 0,75%, xuất khẩu tăng thêm 4,01%, nhập khẩu tăng 2,48%, lạm phát giảm 1,07%, thu thuế của Chính phủ sẽ giảm 8.663 tỷ đồng và dự trữ ngoại hối sẽ giảm 1,45 tỷ đồng.

Nhìn chung, đa số các chuyên gia đều có nhận định rằng trong năm 2015 giá dầu thế giới trung bình sẽ giữ ở mức từ 50-60 USD/thùng và không thể vượt quá ngưỡng 100 USD/thùng⁴⁴.

3.3 Những thách thức về mặt chính sách đặt ra đối với Việt Nam

Trước những diễn biến khó lường hiện nay của giá dầu thế giới, những thách thức về mặt thể chế, chính sách tiền tệ và chính sách tài khoá vẫn là những bài toán khó đối với các nhà hoạch định chính sách của Việt Nam trong bối cảnh kinh tế Việt Nam vẫn chịu ảnh hưởng mạnh từ yếu tố kinh tế thế giới.

⁴²Trang điện tử Bộ Công thương, ‘Các kịch bản ứng phó giảm giá dầu thô’, tại <http://www.moit.gov.vn/vn/tin-tuc/4646/cac-kich-ban-ung-pho-giam-gia-dau-tho.aspx>, truy cập ngày 11/05/2015.

⁴³ Khánh Nhi, ‘Biến động giá dầu và các kịch bản tác động đến kinh tế VN trong năm 2015’, Trang điện tử Cafef, tại <http://cafef.vn/vi-mo-dau-tu/bien-dong-gia-dau-va-cac-kich-ban-tac-dong-den-kinh-te-vn-trong-nam-2015-20150206100546644.chn>, truy cập ngày 17/04/2015.

⁴⁴Lương Văn Khôi (Trung tâm thông tin và dự báo kinh tế - xã hội), phát biểu tham luận tại Diễn đàn chính sách số 1 “Biến động của giá dầu 2014-2015: những khó khăn, thuận lợi và giải pháp cho Việt Nam”, tháng 4/2015.

Về thể chế và phương thức quản lý

Những biến động về giá dầu vừa là khó khăn nhưng cũng vừa là thời cơ lớn để Việt Nam có những chính sách thiết thực về mặt thể chế và phương thức quản lý, đặc biệt trong lĩnh vực dầu thô. Nhiều chuyên gia đã nhận định rằng nếu muốn tận dụng cơ hội từ giá dầu giảm thì Việt Nam cần phải tiếp tục cải cách thể chế kinh tế thị trường⁴⁵. Một số chuyên gia kinh tế cho rằng, với phương thức quản lý như trong thời gian qua thì cho dù giá dầu giảm có tác động tích cực tới nền kinh tế, nhiều nhất chỉ có người tiêu dùng là hưởng lợi từ giá nhiên liệu giảm, còn các yếu tố khác của nền kinh tế thậm chí còn chịu ảnh hưởng nặng nề hơn.

Chính sách tiền tệ

Tại Diễn đàn Kinh tế thế giới lần thứ 45 tại Davos (2015), vấn đề biến động giá dầu đã đặt ra một thách thức lớn đối với các quốc gia về hoạch định chính sách tiền tệ. Theo nghiên cứu của World Bank (T3/2015), dự báo kinh tế thế giới sẽ phải đối mặt với hiện tượng lạm phát giảm và có thể kéo dài tới cuối năm 2016⁴⁶. Đối với tình trạng của Việt Nam hiện nay – vừa là quốc gia xuất khẩu dầu mỏ vừa là quốc gia nhập khẩu xăng dầu, việc hoạch định chính sách tiền tệ càng trở nên khó khăn với những lựa chọn về ưu tiên. Như vậy, Ngân hàng Nhà nước phải có chính sách tiền tệ phù hợp để điều chỉnh tỷ lệ lạm phát nhằm đáp ứng mục tiêu chính sách vĩ mô trong trung hạn.

Chính sách tài khoá

Trước tình hình giá dầu thế giới có những diễn biến phức tạp và khó lường, vấn đề tái cơ cấu nền kinh tế trong đó trọng tâm là ngành năng lượng đang là một trong những mối quan tâm hàng đầu của chính phủ các quốc gia hiện nay. Chính sách trợ giá nhiên liệu hoá thạch (dầu mỏ) cần phải được xem xét lại. Ngoài ra, việc phân bổ tín dụng lãi suất thấp cho hoạt động đầu tư cũng cần phải được cân nhắc cụ thể đối với lĩnh vực liên quan đến dầu thô. Giá dầu giảm chính là cơ hội để Việt Nam tái cấu trúc ngành dầu khí nhằm hướng tới tăng trưởng bền vững hơn.

⁴⁵ Trang điện tử Vietnamnet, ‘Nỗi lo giá dầu: Sức ép cải cách, thúc đẩy sáng tạo’, tại <http://m.vietnamnet.vn/vn/kinh-te/221926/loi-lo-gia-dau--suc-ep-cai-cach--thuc-day-sang-cao.html>, truy cập ngày 17/04/2015.

⁴⁶ John Baffes, M. Ayhan Kose, Franziska Ohnsorge, Marc Stocker, như trên, n.5.

3.4 Một số khuyến nghị chính sách kinh tế vĩ mô đối phó với biến động giá dầu 2014-2015

Nhiều chuyên gia kinh tế đã phân tích và đưa ra một số kiến nghị để đối phó với tình trạng biến động của giá dầu hiện nay. Các nhóm giải pháp gồm giải pháp về cân đối thu chi ngân sách Nhà nước, giải pháp về điều hành giá xăng, giải pháp về điều hành khai thác tài nguyên, giải pháp về cạnh tranh thị trường xăng dầu, giải pháp về điều phối tỷ giá, giải pháp về lãi suất và giải pháp về năng lượng bền vững. Các nhóm giải pháp này, nhìn chung đều định hướng về việc chủ động giá xăng dầu, chủ động sản lượng xuất khẩu, tái cơ cấu nền kinh tế và thực hiện cải cách ngành năng lượng.

(i) Về tổ chức dự báo và lên phương án đối phó

Các chuyên gia cho rằng, cần phải dự báo được xu hướng biến động của giá dầu thế giới và có phương án đối phó phù hợp với tình hình phát triển kinh tế - xã hội và mục tiêu phát triển kinh tế đã đề ra. Giá dầu và vàng là ẩn số phụ thuộc vào kinh tế và vào cả chính trị, do đó, không nên dự báo chính xác mà phải dự báo xu hướng, ví dụ như: tăng, tăng nhẹ hay tăng chậm⁴⁷.

(ii) Về cân đối thu chi ngân sách

Một trong những biện pháp căn cốt để đối phó với hệ lụy của biến động giá dầu tới ngân sách Nhà nước là tính toán lại căn bản chi tiêu ngân sách. Chiến lược chung là chuyển sang hệ thống ngân sách cứng thay cho hệ thống chi tiêu ngân sách mềm⁴⁸. Về thu ngân sách, các chuyên gia nhận định có thể bổ sung nguồn thu từ các ngành khác để bù đắp thâm hụt trong trường hợp giá dầu thế giới giảm sâu⁴⁹. Về lâu dài, thu ngân sách phải là thu từ một nền kinh tế tăng trưởng mạnh chứ không phải thu từ khai thác tài nguyên. Bên cạnh đó, Chính phủ cần quyết liệt hơn trong tái cơ cấu chi theo hướng cắt giảm các khoản không cần thiết, không thực sự cấp bách. Giảm chi cũng có giá trị tương đương tăng thu, nên nếu thực hiện triệt để giải pháp này sẽ góp phần giảm tác động tiêu cực của giá dầu lên cân đối thu, chi ngân sách. Mặc dù giá dầu khi giảm sẽ có những tác động tích cực tới chỉ số lạm phát nhưng phải đảm bảo được mức tăng trưởng kinh tế cao hơn mức lạm phát nhằm ổn định kinh tế vĩ mô. Để làm được điều đó, Việt Nam cần có những giải pháp trong ngắn hạn và trong dài hạn.

⁴⁷Ngô Trí Long (chuyên gia kinh tế), phát biểu thảo luận tại Diễn đàn chính sách số 1 “Biến động của giá dầu 2014-2015: những khó khăn, thuận lợi và giải pháp cho Việt Nam”, tháng 4/2015.

⁴⁸Báo Hải quan Online, “Điều hành ngân sách ứng phó giá dầu giảm”, tại <http://www.baohaiquan.vn/pages/dieu-hanh-ngan-sach-ung-pho-gia-dau-giam.aspx>, truy cập ngày 17/04/2015.

⁴⁹Bùi Ngọc Sơn (Viện nghiên cứu chính sách), phát biểu thảo luận tại Diễn đàn chính sách số 1 “Biến động của giá dầu 2014-2015: những khó khăn, thuận lợi và giải pháp cho Việt Nam”, tháng 4/2015.

(iii) Về điều hành giá xăng dầu trong nước

Giải pháp trước mắt đối với Chính phủ và các Bộ là sử dụng các công cụ điều hành để đảm bảo thị trường xăng dầu trong nước ổn định, giữ vững tốc độ phát triển kinh tế. Chính phủ cần nghiên cứu các dự báo để có những điều chỉnh chính sách về giá kịp thời nhằm thích ứng với những biến động của giá dầu thế giới. Qua đó, xây dựng các phương án, đề xuất để điều tiết các loại hàng hóa, dịch vụ có ảnh hưởng trực tiếp hoặc gián tiếp từ giá xăng dầu. Theo tín hiệu thị trường, phải nhanh chóng điều chỉnh giảm giá ở mức độ phù hợp để có lợi cho cả nền kinh tế, bởi nó sẽ làm tăng sức cầu, tăng sức cạnh tranh về hàng hóa và dịch vụ.

Cụ thể, Bộ Công thương và Bộ Tài chính cần cân nhắc thận trọng trong điều hành giá, bảo đảm giá xăng dầu trong nước ở mức phù hợp với giá xăng dầu ở các nước trong khu vực để ngăn ngừa, chống buôn lậu xăng dầu. Việc tăng giảm của giá xăng dầu cũng phải công khai theo giá thị trường.

Tuy nhiên, về lâu dài, cũng có ý kiến cho rằng Chính phủ cần từng bước thực hiện quyền quyết định giá bán lẻ cho doanh nghiệp, bỏ giá cơ sở, nếu có chỉ mang tính tham khảo và là cơ sở để quản lý giá⁵⁰. Nếu có cơ chế điều tiết thị trường để tránh tình trạng độc quyền thì có thể áp giá trần đối với doanh nghiệp bán và định giá sàn đối với doanh nghiệp mua. Nói tóm lại, Nhà nước không được để các doanh nghiệp độc quyền định giá nhưng cũng không nên buộc các doanh nghiệp phải chấp nhận giá do Nhà nước quy định.

(iv) Về cạnh tranh thị trường xăng dầu

Chính phủ cần sớm thực hiện từng bước mở cửa thị trường xăng dầu Việt Nam⁵¹. Nhiều chuyên gia kinh tế cho rằng, chúng ta nên mở cửa bằng cơ chế quản lý trước rồi mới mở cửa bằng biện pháp thu thuế của Nhà nước và thị trường hoá xăng dầu hoàn toàn. Thị trường hoá hoàn toàn tức là cho doanh nghiệp toàn quyền quyết định giá. Thực chất giá xăng dầu và phí hiện nay vẫn do Nhà nước quyết định bởi giá cơ sở. Nếu Việt Nam muốn thực hiện theo lộ trình cam kết với WTO thì thị trường xăng dầu phải mở cửa, nhờ đó, doanh nghiệp mới chủ động được, người dân mới được lợi.

Nếu Việt Nam muốn thị trường hoá xăng dầu hoàn toàn thì phải có sự cạnh tranh lành mạnh giữa các doanh nghiệp kinh doanh xăng dầu. Để đảm bảo

⁵⁰Phan Thế Ruệ, dẫn trên, n. 13.

⁵¹ Phan Thế Ruệ, dẫn trên, n.13.

cạnh tranh lành mạnh thì Chính phủ cần tạo cơ chế để có đủ thực thể trên thị trường nhằm thúc đẩy sự cạnh tranh có lợi cho nền kinh tế⁵².

(v) Về quản lý ngành khai thác tài nguyên dầu mỏ

Những biến động của giá dầu thế giới và tác động tới nền kinh tế Việt Nam đã đặt ra yêu cầu phải đổi mới tư duy về quản lý và điều tiết sự phát triển của các ngành kinh tế. Theo đó, Việt Nam cần phải đa dạng hóa thị trường để tránh phụ thuộc quá nhiều vào một ngành kinh tế, cụ thể trong việc hạn chế khai thác dầu⁵³. Bộ Công thương cần chỉ đạo rà soát các mỏ khai thác để chủ động kế hoạch khai thác, cắt giảm tối đa chi phí, bảo đảm lợi ích của nhà đầu tư và lợi ích chung của đất nước. Báo cáo của Ngân hàng ANZ cũng khuyến nghị Việt Nam cần phải đầu tư nhiều hơn vào các dự án về sản xuất, phân phối và xuất khẩu và xuất khẩu dầu thô phải giảm để hỗ trợ tiêu thụ trong nước. Đặc biệt, cần phải phát huy hơn nữa vai trò cầu nối vĩ mô và vi mô của các hiệp hội và tổ chức xã hội trong điều tiết nền kinh tế⁵⁴.

(vi) Về chính sách thuế

Trước nguy cơ thâm hụt ngân sách dưới tác động của biến động giá dầu, thuế chính là một công cụ hữu dụng để điều tiết nền kinh tế. Có chuyên gia đề xuất thu thuế nội địa gồm tăng thuế VAT, thuế tiêu thụ đặc biệt và các loại phí khác đối với xăng dầu để bù vào phần thuế nhập khẩu giảm⁵⁵. Ngoài ra, cũng có ý kiến cho rằng, nên cân đối nguồn thu, khả năng của nền kinh tế, khả năng của thị trường, nhu cầu xăng dầu trong một năm để áp dụng số thuế tuyệt đối theo mỗi m³ hoặc tấn xăng dầu để thu một khoản cố định cho ngân sách Nhà nước. Áp thuế tuyệt đối là phổ biến với các nước hiện nay. Áp thuế tuyệt đối sẽ đảm bảo ổn định nguồn thu hàng năm, ngân sách nhà nước chủ động, doanh nghiệp chủ động kinh doanh. Thời gian qua, thuế nhập khẩu xăng dầu thường xuyên thay đổi, góp phần làm giá bán lẻ không phù hợp với biến động giá thế giới, gây nghi ngờ về tính minh bạch trong chính sách. Áp dụng thuế tuyệt đối sẽ ngăn chặn được chênh lệch điều chỉnh thuế thường xuyên, các doanh nghiệp lợi dụng trốn thuế hoặc buôn lậu xăng dầu như thời gian vừa qua. Mặt khác, thuế tuyệt

⁵²Võ Văn Quyền (Vụ Thị trường trong nước - Bộ Công Thương), phát biểu thảo luận tại Diễn đàn chính sách số 1 “Biến động của giá dầu 2014-2015: những khó khăn, thuận lợi và giải pháp cho Việt Nam”, tháng 4/2015.

⁵³Ngô Văn Hiền – Học viện Tài chính, phát biểu thảo luận tại Diễn đàn chính sách số 1 “Biến động của giá dầu 2014-2015: những khó khăn, thuận lợi và giải pháp cho Việt Nam”, tháng 4/2015.

⁵⁴ Trang điện tử Vietnamnet, ‘Nỗi lo giá dầu: Sức ép cải cách, thúc đẩy sáng tạo’, tại <http://m.vietnamnet.vn/vn/kinh-te/221926/loi-lo-gia-dau--suc-ep-cai-cach--thuc-day-sang-cao.html>, truy cập ngày 17/04/2015.

⁵⁵Phan Thế Ruệ, dẫn trên, n.13.

đổi sẽ dễ cho cơ quan quản lý và cơ quan thu thuế, tránh được những phức tạp và không minh bạch trong xử lý tăng giảm thuế nhập khẩu thường xuyên⁵⁶.

Tuy nhiên, có ý kiến cho rằng, mặc dù cố định thuế có thể tốt đối với ngân sách nhà nước, tốt cho doanh nghiệp yên tâm định hướng nhưng cũng có nhiều bất cập, cần được xem xét kỹ lưỡng. Chính sách về thuế phải đảm bảo hài hoà lợi ích giữa Nhà nước, doanh nghiệp và người tiêu dùng. Chính phủ cũng phải chủ động điều chỉnh chính sách thuế theo lộ trình giảm thuế nhập khẩu theo cam kết ASEAN, cam kết FTA và các hiệp định tiến tới mở cửa thị trường trong tương lai gần (2018-2020-2025)⁵⁷.

Về lâu dài, Bộ Tài Chính cần tập trung vào giải pháp tháo gỡ khó khăn để doanh nghiệp phát triển, tạo nguồn thu lâu dài cho ngân sách Nhà nước; tiếp tục rà soát thủ tục hành chính, tạo điều kiện thuận lợi cho người nộp thuế; theo dõi sát giá dầu và sử dụng linh hoạt các giải pháp về thuế nhằm bảo đảm hài hòa lợi ích của Nhà nước, doanh nghiệp và người tiêu dùng⁵⁸.

(vii) Về giải pháp năng lượng bền vững

Bên cạnh các giải pháp trên, đây cũng là cơ hội để Việt Nam tiến hành cải cách về chính sách năng lượng bền vững. Phần đông các chuyên gia kinh tế đều nhấn mạnh tới giải pháp nghiên cứu và phát triển các nguồn năng lượng thay thế cho năng lượng hoá thạch. Việt Nam cũng phải tích cực sử dụng các nguồn năng lượng khác như năng lượng mặt trời, năng lượng gió để giảm thiểu sự phụ thuộc của nền kinh tế vào giá dầu thế giới.

⁵⁶Phan Thế Ruệ, dẫn trên, n.13.

⁵⁷Phan Thế Ruệ, dẫn trên, n.13.

⁵⁸Nguyễn Mạnh Hùng (Phó Chủ tịch Hiệp hội tiêu chuẩn và bảo vệ người tiêu dùng), phát biểu tham luận tại Diễn đàn chính sách số 1 “Biến động của giá dầu 2014-2015: những khó khăn, thuận lợi và giải pháp cho Việt Nam”, tháng 4/2015.

PHỤ LỤC:
CHÍNH SÁCH MỘT SỐ QUỐC GIA TRONG VIỆC ĐỐI PHÓ VỚI TÁC ĐỘNG CỦA BIẾN ĐỘNG GIÁ DẦU

1. Indonesia

Nhiên liệu có vai trò rất quan trọng trong ngân sách nhà nước của Indonesia, cả về khía cạnh thu lẫn chi. Thu từ dầu mỏ chiếm một phần đáng kể trong tổng thu ngân sách của Indonesia. Năm 2008, khoảng trên 15% tổng thu ngân sách là đóng góp của lĩnh vực dầu mỏ và các năng lượng khác. Phần lớn nguồn thu này được chia sẻ với chính quyền các địa phương là địa bàn sản xuất dầu.

Sự biến động của giá dầu đã ảnh hưởng lớn tới ngân sách Indonesia và toàn bộ nền kinh tế nước này. Mới đây, Quốc hội Indonesia đã phê chuẩn một số thay đổi trong giả định ngân sách 2015 trước tình hình giá dầu sụt giảm mạnh. Theo đó, giả định giá dầu sẽ đạt mức trung bình 60 USD/thùng trong năm 2015 trong khi ngân sách dự toán của năm 2015 được áp dụng trước đó có mức giá giả định là 105 đô la/thùng. Một trong những nội dung mới của ngân sách 2015 là giảm sản lượng khai thác dầu và khí đốt - 825.000 thùng/ngày. Dự toán ngân sách đề xuất tổng nguồn thu từ dầu và khí đốt ngoài thuế là 81,37 nghìn tỷ Rup, ít hơn nhiều so với con số trình tháng 9/2014 là 224,26 nghìn tỷ.

Bảng 1: Giả định ngân sách

Giả định	Ngân sách 2015 sửa đổi	Ngân sách 2015 ban đầu	2014*
Tăng trưởng GDP (%)	5,7	5,8	5,02
Mức lạm phát cuối năm (%)	5	4,4	8,4
Tín phiếu chính phủ trung bình 3 tháng (%)	6,2	6,0	4,5
Tỷ giá hối đoái trung bình giữa đồng Rup/Đô la	12.500	11.900	11.878
Giá dầu trung bình đô la/thùng	60	105	97
Khai thác dầu, triệu thùng/ngày	0,825	0,900	0,794
Khai thác khí, triệu boepd	1,221	1,248	1,224

(Nguồn: Số liệu của Bộ tài chính và Cục Thống kê)

Bên cạnh đó, Indonesia cũng được hưởng lợi từ việc giảm giá dầu trên thế giới. Sự sụt giảm này giúp Indonesia có thể cắt giảm các khoản trợ cấp tổn kém cho nhiên liệu. Giá dầu thấp đã giúp Chính phủ Indonesia có thể cắt giảm đáng kể các khoản trợ cấp nhiên liệu mà không gặp phải bất cứ phản ứng gay gắt nào từ phía người dân cũng như phe đối lập. Ngoài ra, Chính phủ còn phải dựa nhiều vào nguồn thu từ khí và các nguồn thu phi dầu mỏ khác cao hơn, bao gồm cả thuế giá trị gia tăng (VAT) và thuế thu nhập doanh nghiệp.

Trong ngân sách năm 2015, các khoản trợ cấp nhiên liệu đã được cắt bỏ, chỉ cho cơ sở hạ tầng tăng lên, và tăng đáng kể thu ngân sách. Kết quả của 3 động thái này sẽ giúp giảm thâm hụt ngân sách xuống còn 1,9% so với 2,2% trong năm 2014. Điều này giúp nhà nước có một khoảng để có các biện pháp ứng phó về tài chính trong trường hợp nền kinh tế toàn cầu có xu hướng trái chiều.

Động thái đầu tiên, loại bỏ trợ cấp nhiên liệu và áp dụng mức giá thả nổi cho các sản phẩm năng lượng, được thực hiện năm 2014. Động thái này đã và đang là một chính sách kinh tế quan trọng thành công của chính phủ. Giá dầu thế giới thấp đã khiến công chúng chấp nhận điều này và tạo cơ hội thực hiện các biện pháp điều chỉnh giá bán lẻ theo công thức mà không gây ra tranh cãi, góp phần tạo ra một cơ chế thả nổi giá đáng tin cậy và bền vững.

Động thái thứ hai là sử dụng không gian tài chính được tạo ra nhờ việc cắt giảm trợ cấp để giải quyết khoản thiếu hụt cho cơ sở hạ tầng vốn đang chậm lại tốc độ tăng trưởng. Cả chính quyền trung ương, khu vực và địa phương cũng như các doanh nghiệp nhà nước sẽ đầu tư cho lĩnh vực này. Ở cấp trung ương, đầu tư trực tiếp cho cơ sở hạ tầng đặt mục tiêu tăng gần gấp đôi, khoảng 2,2% GDP. Các khoản phân bổ cho địa phương và làng xã tăng 16%. Bảng cân đối tài sản của các doanh nghiệp nhà nước sẽ được tăng cường nhờ việc cắt giảm khoản thanh toán cổ tức cho chính phủ cũng như bơm một số lượng vốn đáng kể lên tới khoảng 0,5% GDP.

Động thái thứ ba là tăng thu ngân sách để đảm bảo tính bền vững của tài chính công và tài trợ cho các chương trình đầu tư trung hạn.

2. Malaysia

Tác động của giá dầu đối với ngân sách Nhà nước và nền kinh tế

Cùng với việc giá dầu thô tụt nhanh dưới mức 50 đô la mỗi thùng, sự phụ thuộc của Malaysia vào việc xuất khẩu dầu cũng sẽ gây khó khăn cho nền kinh tế. Việc sụt giảm giá dầu mỏ thô đang tạo áp lực cho mặt hàng dầu cò thô của Malaysia - nguồn doanh thu xuất khẩu quan trọng của nước này. Xuất khẩu dầu

cọ thô sang Trung Quốc, nước mua dầu cọ lớn nhất của Malaysia, đã giảm 22% so với năm ngoái xuống còn 2,58 triệu tấn trong giai đoạn từ tháng 1 đến tháng 11 năm 2014. Trong khi cả nước ghi nhận tỷ lệ tăng trưởng thặng dư mậu dịch theo năm là 20% so với cùng kỳ năm trước chủ yếu là nhờ vào các sản phẩm điện tử, thì các nhà phân tích lại cảnh báo về nguy cơ thâm hụt ngân sách trong những tháng tới.

Malaysia đang lâm vào tình trạng thâm hụt ngân sách với con số 13,8 tỷ ring-git và dư nợ chính phủ hiện đang tương đương với khoảng 55% GDP, cao nhất trong số các quốc gia Đông Nam Á. Vì thế, dự báo tăng trưởng GDP đã được điều chỉnh giảm xuống còn 4,5-5,5%, thấp hơn với dự báo ban đầu tháng 10/2014. Người ta cũng dự kiến, thâm hụt ngân sách của nước này sẽ chiếm 3,2% GDP, thay vì 3% như trước đó. Các nhà đầu tư ngày càng e ngại về nền kinh tế Malaysia vì lo sợ rằng các nước xuất khẩu dầu lớn có thể sẽ bị thâm hụt tài khóa và thâm hụt tài khoản vãng lai đồng thời do sự sụt giảm giá dầu gần đây.

Công ty dầu khí quốc doanh Petronas đã cảnh báo trong tháng 12/2014 rằng, giá trị đóng góp của Công ty này cho ngân sách nhà nước trong năm 2015 có thể sẽ thấp đi ở vào khoảng 43 tỷ ring-git (12 tỷ đô la), thay vì con số dự đoán trước đó là 68 tỷ ring-git, nếu giá dầu vẫn còn ở mức 75 đô la/thùng. Lợi nhuận ròng của Công ty này đã giảm 14% trong giai đoạn từ tháng 7 đến tháng 9 so với cùng kỳ năm 2013. Công ty cũng cảnh báo rằng lợi nhuận quý III của Công ty có thể thấp hơn nhiều vì giá dầu đã làm ảnh hưởng tới đầu cung.

Phản ứng của Chính phủ

Chính phủ Malaysia cũng đã nhận thấy sự thay đổi đáng kể trong bối cảnh kinh tế toàn cầu do sự biến động của giá dầu và tác động của nó đối với Malaysia và đã có những biện pháp để đối phó với tình trạng này.

Ngày 20/1/2015, Thủ tướng Najib Razak công bố chính phủ của ông sẽ cắt giảm 2% trong tổng ngân sách 273,9 tỷ ring-git của năm 2015. Ngân sách ban đầu được dự toán dựa trên định mức dự đoán giá dầu là 100 đô la/thùng. Chính phủ đã điều chỉnh giảm mức dự báo cho năm 2015 dựa trên giá dầu trung bình là 55 đô la/thùng. Ngân sách sẽ tiết kiệm được 5,5 tỷ ring-git từ việc cắt giảm chi phí hoạt động của Chính phủ như mua sắm vật tư, dịch vụ, và tài trợ cho các công ty nhà nước. Tháng 12/2014, chính phủ đã cắt bỏ trợ giá nhiên liệu – một khoản trợ cấp có giá trị lên tới 23,5 tỷ Ring-git trong năm 2013.

Theo Quỹ Tiền tệ Quốc tế (IMF), Malaysia nên xem xét việc mở rộng cơ sở nguồn thu và tiếp tục cải thiện hiệu quả quản lý tài chính công để giảm thiểu sự phụ thuộc vào thu nhập từ dầu. Tăng trưởng năm nay dự kiến mức đạt 4,8%, trong khi giá năng lượng thấp sẽ tiếp tục là một trở ngại đối với hoạt động sản

xuất dầu khí. Gần đây, Malaysia đã tăng giá điện, loại bỏ các khoản trợ cấp thiếu tính trọng điểm, áp dụng thuế hàng hóa và dịch vụ (GST) và sửa đổi chỉ tiêu thâm hụt ngân sách lên 3,2% so với chỉ tiêu ban đầu là 3% tổng sản phẩm trong nước.

IMF cho rằng, những động thái này sẽ giúp nới rộng và đa dạng hóa nguồn thu ngân sách để tránh phụ thuộc quá nhiều vào mặt hàng dầu khí “sáng nắng chiều mưa”. IMF cũng cho rằng điều này sẽ tạo ra khoảng không cần thiết để tăng nguồn vốn đầu tư cho xã hội và giúp tăng cường tính bền vững của nền tài chính công Malaysia và làm cho hệ thống tài khóa hiệu quả hơn trong việc thúc đẩy hiệu quả, công bằng và tăng trưởng.

Ngoài ra, hiện tại Malaysia cũng muốn các công ty liên kết của mình đầu tư trong nước nhiều hơn và hạn chế mua tài sản ở nước ngoài. Malaysia cũng sẽ bỏ áp dụng lệ phí yêu cầu thị thực cho khách du lịch nước ngoài, đặc biệt là từ Trung Quốc, để khuyến khích du lịch.

3. Nga

Tác động của giá dầu đối với ngân sách Nhà nước và nền kinh tế

Bất kỳ sự biến động nào của giá dầu cũng đều ảnh hưởng mạnh tới Nga. Doanh thu từ xuất khẩu năng lượng chiếm một nửa giá trị ngân sách nhà nước và một phần tư tổng sản phẩm quốc nội của Nga. 80% tổng giá trị doanh thu từ năng lượng đến từ dầu mỏ, vì thế giá cả chính là yếu tố quan trọng nhất đối với sự ổn định tài chính của chính phủ Nga.

Giá dầu sụt giảm trong bối cảnh nền kinh tế Nga đang suy yếu, tăng trưởng chậm lại và mối quan hệ căng thẳng với phương Tây đã khiến lượng vốn đầu tư nước ngoài vào Nga giảm một nửa và tình trạng thoái vốn ở Nga đạt mức 76 tỷ đô la. Ngoài ra, các khoản nợ của chính phủ Nga cũng đang tăng vọt.

Phản ứng của Chính phủ

Hiện nay, dự toán ngân sách năm 2015 của Nga vẫn đang dựa vào giá dầu ở mức trên 100 đô la/thùng, nhưng nội các Nga đang thảo luận về khả năng điều chỉnh dự toán này ở mức 80 đến 90 đô la một thùng. Ngoài ra, các kịch bản ngân sách dựa trên giá 60 đô la/thùng dầu cũng đang được soạn thảo. Tất cả những sửa đổi dự toán này sẽ đòi hỏi chính phủ hoặc phải cắt giảm sâu ngân sách hoặc phải chịu thâm hụt - điều mà hiếm khi điện Kremlin chấp nhận.

Chính phủ Nga đang phải thảo luận các biện pháp cần thiết nhằm giải quyết tình trạng khó khăn về tài chính hiện nay. Hệ thống ngân hàng Nga đã tiếp nhận các đợt bơm đô la vào tháng 11/2014, việc tái cơ cấu các khoản nợ trong khu vực cũng đang được bàn thảo và một chương trình viện trợ lớn cho các công ty của Nga đang bị trừng phạt như Rosneft, cũng được điện Kremlin xem xét.

Nga có thể sử dụng số tiền mặt trong khoản dự trữ khổng lồ của mình để bù đắp cho thâm hụt ngân sách. Dự trữ ngân sách của chính phủ khoảng 582 tỷ đô la (trong đó 409 tỷ đô la dự trữ là ngoại tệ, 83 tỷ đô la nằm trong Quỹ Phúc lợi Quốc gia và 90 tỷ đô la trong Quỹ dự trữ quốc gia). Điện Kremlin đã sử dụng gần 70 tỷ đô la trong khoản dự trữ này để hỗ trợ thị trường Nga và đồng rúp giống như trong giai đoạn khủng hoảng tài chính 2008 -2009, khi đó Kremlin đã dành 220 tỷ đô la để vực dậy nền kinh tế.

Tuy nhiên, khoản dự trữ này có khả năng bị sụt giảm. Hiện tại bất cứ khoản thu từ việc xuất khẩu dầu trên mức 90 đô la/thùng sẽ chuyển thẳng vào Quỹ dự trữ quốc gia, vì vậy, giá dầu giảm đồng nghĩa với việc số tiền mặt chuyển vào quỹ dự trữ liên bang sẽ ít đi. German Gref, giám đốc Sberbank - ngân hàng cho vay lớn nhất của Nga, cho biết, với mức giá dầu hiện tại, Nga sẽ tiêu hết số tiền dự trữ của mình trong hai năm. Như vậy, nước Nga cần phải cải cách bộ máy nhà nước và cải thiện môi trường kinh doanh để thu hút đầu tư hoặc sẽ phải cắt giảm chi tiêu hoặc một phần quan trọng trong quỹ dự trữ của nước này.

4. Na Uy

Tác động của giá dầu đối với ngân sách Nhà nước và nền kinh tế

Đối với Na Uy - một đất nước có dân số chỉ hơn 5 triệu người, thì vị thế kinh tế đáng chú ý - chủ yếu là nhờ dầu mỏ. Doanh số của ngành này không chỉ quan trọng như là một đòn bẩy kinh tế mà còn là nền tảng của nhà nước phúc lợi Na Uy.

Dầu khí chiếm 21,5% GDP của Na Uy và gần một nửa (48,9%) tổng kim ngạch xuất khẩu. Năm 2013 Na Uy được xếp hạng là quốc gia sản xuất dầu lửa lớn thứ 15, và nước xuất khẩu dầu lớn thứ 11 trên thế giới. Do đó, dầu được coi là nguồn tài nguyên quốc gia quan trọng và là xương sống của nền kinh tế Na Uy. Na Uy rất nhạy cảm với những biến động trong giá dầu và đối với cơ cấu ngành cũng như vai trò của nó trong nền kinh tế Na Uy thì sự nhạy cảm này đã mở rộng sang toàn xã hội. Với sự sụt giảm đầy kịch tính và bất ổn trong giá dầu kể từ tháng 6 năm 2014, Na Uy dĩ nhiên đã và đang bị ảnh hưởng đáng kể.

Phản ứng của Chính phủ

Tổng cục Thống kê Na Uy đã cắt giảm mức GDP dự báo cho năm 2015 từ 2,1% đến 1% do giảm giá dầu. 12.000 người đã bị thất nghiệp khi ngành công nghiệp dầu mỏ phải cắt giảm nhân sự 10%, và con số này có thể tăng tiếp tới 30.000. Ngay sau đó vài ngày, ngân hàng trung ương đã giảm lãi suất xuống mức thấp nhất từ trước tới nay là 1,25% để giúp kích thích nền kinh tế. Cho tới nay, biện pháp phòng vệ chủ yếu của Na Uy đối với việc sụt giảm giá dầu là

chính sách tiền tệ, và ngân hàng trung ương đã công bố mức lãi suất cơ bản của ngân hàng xuống chỉ còn 1,25% vào tháng 12/2014 khi giá dầu giảm, và báo hiệu cơ hội cắt thêm 50% nữa trong vòng sáu tháng.

Chính phủ Na Uy cho biết, nếu giá dầu không tăng trở lại và Quỹ quốc gia tiếp tục tiếp nhận doanh thu ở mức 3% giá trị thực mỗi năm thì chính sách tài chính quốc gia sẽ phải thắt chặt đáng kể để bù đắp phần sụt giảm trong doanh thu dầu khí. Điều đó có thể đồng nghĩa với việc cắt giảm các khoản phúc lợi của Na Uy cùng với thời điểm khi tiền lương thực tế bị giảm do mất giá và khoản nguồn lực đáng kể bị mất từ khai thác dầu.

Nhưng Na Uy có lợi thế lớn đó là khoản tiền 860 tỷ đô la (565 tỷ bảng) của Quỹ Lương hưu toàn cầu của Chính phủ Na Uy trong đó gồm rất nhiều khoản tiền thu từ dầu mỏ. Theo kế hoạch của ngân sách năm nay, số tiền đóng góp từ ngành dầu mỏ hiện đang nằm trong Quỹ phúc lợi quốc gia sẽ được tiêu nhiều hơn đồng thời thuế tài sản sẽ giảm đi.

Về ngắn hạn, việc giảm giá dầu cũng là vấn đề đáng lo ngại song không quá nghiêm trọng đối với Na Uy. Na Uy cũng bị chi phối bởi thị trường toàn cầu, và sẽ làm những gì có thể để duy trì một ngành dầu khí có lãi và có trách nhiệm để phục vụ lợi ích đất nước. Hệ thống quản lý nhà nước của Na Uy đã có những biện pháp bảo vệ trước những nguy cơ tổn thương này. Về ngắn hạn, các khoản lỗ đã được dự tính, song về lâu dài nền kinh tế Na Uy vẫn có thể tiếp tục lạc quan

5. Hoa Kỳ

Tác động của giá dầu đối với ngân sách Nhà nước và nền kinh tế

Giá dầu hạ đã ảnh hưởng đến hoạt động sản xuất dầu mỏ ở tất cả các quốc gia khai thác dầu, trong đó có Mỹ. Theo Tom Runiewicz, một chuyên gia kinh tế công nghiệp Hoa Kỳ tại IHS Global Insight, nếu giá dầu vẫn dao động quanh mức 56 đô la/thùng đến giữa năm tới, thì các công ty cung cấp dịch vụ cho ngành dầu khí có thể sẽ mất 40.000 việc làm vào cuối năm 2015, trong khi các nhà sản xuất thiết bị cho ngành dầu khí có thể mất tới 6.000 việc làm.

Hàng ngàn công nhân được trả lương cao vừa bị sa thải sau khi giá dầu giảm mạnh 50% trong năm 2014. Ít nhất bốn tiểu bang sản xuất dầu mỏ của Mỹ như Alaska, Louisiana, Oklahoma và Texas đã phải đối mặt với vấn đề ngân sách do giảm doanh thu dầu mỏ. Ví dụ như với Bang Alaska, khoảng 90% ngân sách của bang này đến từ dầu mỏ. Chính quyền Alaska đang xem xét cắt giảm 50% ngân sách chi cho xây dựng cầu đường khi phải đối mặt với thực tế sụt

giảm giá dầu, sau khi bị Moody's – tổ chức xếp hạng dịch vụ thế giới, hạ triển vọng tín dụng của Alaska từ mức ổn định xuống tiêu cực.

Còn đối với Bang Louisiana, ngân sách của bang trong năm 2015-16 sẽ thiếu hụt \$1,4 tỷ, với trên 162 vị trí công tác tại chính quyền tiểu bang đã bị cắt bỏ và con số này sẽ còn tiếp tục tăng từ tháng 1/2015. Các hợp đồng và đề án đang được thực hiện ở các cơ quan nhà nước đều bị cắt giảm giảm hoặc đóng băng. Theo cố vấn kinh tế của tiểu bang, Ông Greg Albrecht, cứ mỗi 1 đô la sụt giảm trong giá trung bình mỗi năm của một thùng dầu sẽ khiến Louisiana bị mất 12 triệu đô la.

Đối với Texas, một tiểu bang có nền kinh tế lớn hơn và đa dạng hơn nhiều so với Louisiana, tình hình cũng không khả quan hơn. Chỉ trong tháng 10 và tháng 11/2014, 2.300 người làm việc trong ngành dầu khí ở Texas đã bị mất việc – đó là con số mà Cục Thống kê Lao động Liên bang báo cáo tuần trước. Trong 6 tháng cuối năm 2014, Bang này đã thất thu 83 triệu đô la doanh thu tiềm năng mỗi ngày – theo báo cáo của Houston Partnership Greater. Họ cho rằng nguyên nhân dẫn tới tình trạng này là sự rớt giá dầu thô WTI xuống còn 54.73 đô la/thùng, trong khi 6 tháng trước đó mức giá này là 100 đô la.

Tình hình ở các tiểu bang khai thác dầu mỏ khác có thể còn tồi tệ hơn. Trong một nghiên cứu công bố năm ngoái, Hội đồng Đối ngoại đã cảnh báo tình trạng thất nghiệp lớn nhất từ trước tới nay, do giá dầu sụt giảm, tại Bắc Dakota, Oklahoma và Wyoming nơi số lượng giàn khoan cũng trở nên ít đi.

Tờ Wall Street Journal đưa tin, ngành công nghiệp dầu mỏ của Mỹ đã góp phần tăng 50% số lượng việc làm kể từ khi cuộc suy thoái kinh tế chính thức kết thúc vào giữa năm 2009, đem lại công việc cho hơn 779.000 người tại thời điểm tháng 10 năm 2014. Theo dự đoán của Mark Mills, một cán bộ cao cấp tại Viện Manhattan, có tổng số 10 triệu người đang làm các công việc liên quan tới ngành công nghiệp dầu mỏ và khí đốt của Mỹ. Những người lao động trong các ngành này có thể kiếm trên 1.700 đô la/tuần, cao hơn nhiều so với mức lương trung bình 848 đô la/tuần đối với các lao động khác, WSJ báo cáo. Khi người lao động có kinh nghiệm mất đi công việc được trả lương cao của mình, họ sẽ dừng trả các hóa đơn.

Giá dầu cũng được sử dụng để tính toán tiền trợ cấp thôi việc và các loại thuế khác như thuế tài nguyên mà chính quyền tiểu bang phải thu. Quy luật chung là cứ mỗi 1 đô la sụt giảm trong giá dầu trung bình hàng năm thì ngân sách của chính quyền bang sẽ mất đi khoảng 12 triệu đô la. Tháng 11/2014, Hội nghị Dự toán Nguồn thu đã xác định con số 171 triệu đô la thất thu ngân sách so với con số dự đoán ban đầu là 10,6 tỷ đô la từ các khoản thuế, lệ phí, thuế tài

nguyên và các nguồn thu ngân sách khác. Đó là mức giảm 1,9% cho những tháng còn lại của năm tài chính 2015 kết thúc vào 30/6.

Phản ứng của Chính phủ

Sự sụt giảm liên tục của giá dầu có thể sẽ khiến chính phủ các tiểu bang phải thay đổi kế hoạch chi tiêu của mình lần thứ hai để cân đối ngân sách năm 2015. Đối với ngân sách năm 2015 hiện đang được soạn thảo, giá dầu giảm sẽ bổ sung thêm cho tình trạng thâm hụt ngân sách vốn đã rất nghiêm trọng. Chính quyền đang cố gắng thu hẹp mức thâm hụt ngân sách của năm tới, và còn vài tuần nữa quyết định mới phải đưa ra, song mọi phương án sẽ được xem xét, kể cả khả năng cắt giảm thêm chi tiêu cho giáo dục trên đại học và không tăng tiền thưởng cho cán bộ nhà nước.

Ngân hàng trung ương đang tìm cách giảm lỗ 1,4 tỷ đô la cho năm tài chính tiếp theo. Con số này đã bao gồm rất nhiều giả định không nhất thiết phải xem xét khi dự toán. Ví dụ, loại bỏ lạm phát, dự kiến mức sử dụng dịch vụ y tế của người nghèo và người không có bảo hiểm sẽ gia tăng, và không tài trợ cho việc tăng tiền thưởng góp phần giảm 212 triệu đô la. Mức thâm hụt có thể giảm 200 triệu đô la nhờ các khoản tiết kiệm chi phí đã được xác định trong nghiên cứu của Cơ quan Hỗ trợ quản lý hiệu suất hoạt động của Chính phủ cộng với các khoản tiền thừa từ năm 2014 và có thể giảm tiếp 100 triệu đô la trong các khoản thu khác.

6. Ả Rập Xê-út

Tác động của giá dầu đối với ngân sách Nhà nước và nền kinh tế

Ả rập Xê-útlà nước xuất khẩu dầu thô và các dạng xăng dầu lỏng lớn nhất thế giới. 89% tổng doanh thu của nước này năm 2014 đến từ việc xuất khẩu dầu. Giá dầu - xương sống của nền kinh tế Ả rập Xê-út- đã giảm khoảng một nửa kể từ mùa hè năm 2014. Sự sụt giảm gần đây của giá dầu thế giới đang làm giảm giá trị xuất khẩu của các mặt hàng này dẫn đến nguy cơ xảy ra thâm hụt ngân sách tại quốc gia này.

Trong Dự toán ngân sách 2015 của mình, Ả rập Xê-útcó kế hoạch chi khoảng 230 tỷ đô la nhưng hi vọng thu về khoảng 190,7 tỷ đô la, có nghĩa là mức thâm hụt chung sẽ là 38,6 tỷ đô la. Các thông báo ngân sách của Ả rập Xê-út không nêu rõ cơ sở dự toán ngân sách là giá dầu hay việc phân tách nguồn doanh thu dự kiến từ dầu mỏ và các lĩnh vực không phải dầu mỏ. Các năm trước, ngân sách rõ ràng đã được tính toán trên cơ sở dự toán giá dầu bảo lưu thấp hơn đáng kể so với giá thị trường (ví dụ 70 đô la/thùng năm 2014), cùng với kỳ vọng về một khoản chi tiêu hào phóng hơn. Đối dự toán ngân sách năm 2015, Bộ Tài

chính nước này đã áp dụng một mức giá thực tế hơn. Các nhà phân tích nói rằng việc tính toán ngân sách năm 2015 dựa trên giá dầu trung bình của Ả rập Xê-út gần với mức hiện nay; dự kiến dao động từ 55 đô la đến 63 USD/thùng, tương đương với mức giá Brent 59 USD đến 67 USD. Nhưng giá dầu hòa vốn ở góc độ tài chính, trong đó có tính tới các khoản chi được dự toán và không được dự toán trong ngân sách, có thể sẽ vẫn gần với mức 90 USD.

Bộ Tài chính Ả rập Xê-út cho biết "ngân sách đã được thông qua trong điều kiện kinh tế và tài chính quốc tế có nhiều thách thức." Ngân sách năm 2015 dự kiến khoản sụt giảm trong nguồn thu ngân sách là khoảng 88 tỷ đô la từ con số của năm 2014, chủ yếu là do sụt giảm giá dầu thế giới.

Phản ứng của Chính phủ

Ả rập Xê-út còn có một Quỹ Đầu tư Quốc gia (SWF) cho phép nước này khắc phục được tình trạng sụt giảm thấp hơn của giá dầu. Để duy trì chi tiêu ở mức như trước đây, Ả rập Xê-út có thể sẽ phải dùng tới SWF với giá trị hiện có là 733 tỷ đô la của mình, hoặc cao hơn 19 lần con số thâm hụt ngân sách 39 tỷ đô dự kiến của năm 2015. Do đó, tác dụng ngắn hạn của giá dầu giảm đối với Ả rập Xê-út sẽ là rất nhỏ.

Ả rập Xê-útsẽ phải sử dụng quỹ dự trữ của mình để bù đắp khoản chênh lệch giữa 229,3 tỷ USD chi ngân sách dự kiến (860 tỷ riyal) và 190,7 USD (715 tỷ riyal) thu ngân sách cho năm tài chính sắp tới. Một phần tư ngân sách sẽ được chi cho giáo dục. Bên cạnh đó, Bộ Tài chính cho biết chính phủ sẽ cố gắng cắt giảm các khoản chi cho tiền lương, tiền công và các khoản phụ cấp "chiếm khoảng 50% tổng chi ngân sách". Điều đó có thể khiến cho giới trẻ trong nước bất bình khi mà đối tượng này chiếm phần lớn dân số và đang ngày càng chật vật để tìm nhà với mức tiền phù hợp và công việc với mức lương đủ để trang trải cho cuộc sống của họ.

Song nếu giá dầu vẫn tiếp tục ở mức thấp trong thời gian dài và mức chi tiêu vẫn tương tự với thời gian gần đây, Ả rập Xê-út sẽ tiếp tục thâm hụt ngân sách. Ngay cả với SWF của mình, thì khả năng tăng trưởng và đa dạng hóa nền kinh tế của Ả rập Xê-útsẽ phụ thuộc vào một dòng doanh thu ổn định từ việc bán dầu về lâu về dài.

7. Mexico

Tác động của giá dầu đối với ngân sách Nhà nước và nền kinh tế

Nguồn thu từ dầu mỏ ở Mexico chiếm một phần đáng kể trong tổng nguồn thu từ khu vực công. Khoảng 30% ngân sách của Chính phủ liên bang đến từ dầu và các loại thuế liên quan. Trong những tháng gần đây, giá dầu Mexico đã rớt từ khoảng 100 đô la xuống còn 38.42 đô/thùng. Dự toán ngân sách của Chính phủ liên bang năm 2015 áp dụng giá dầu ở mức 79 đô la/thùng, tự bảo toàn 60% kim ngạch xuất khẩu theo kế hoạch của mình ở mức 76.40 đô la/thùng, và dự kiến sẽ dùng tiền từ quỹ bình ổn dầu khí để bù đắp cho phần chênh lệch. Ngân sách 4,7 nghìn tỷ peso (322 triệu đô la) do Quốc hội thông qua cho năm 2015 đã tăng 1,6% so với năm 2014, và dự toán mức thâm hụt ngân sách ở khoảng 4% GDP.

Phản ứng của Chính phủ

Đối mặt với chỉ tiêu tăng trưởng kinh tế trong năm 2015, Chính phủ của Tổng thống Enrique Peña Nieto đã nói rộng thâm hụt ngân sách. Mức thâm hụt lớn đi kèm với các nỗ lực cải cách thuế nhằm tăng doanh thu từ các nguồn thuế phi dầu mỏ, song điều này cũng làm tốc độ tăng trưởng kinh tế chậm lại.

Mexico sẽ cắt giảm 8,4 tỷ đô la tiêu dùng của Chính phủ trong năm nay vì lý do giảm doanh thu do giá dầu rớt. Cắt giảm chi tiêu là một động thái mà qua đó chính phủ muốn gửi đi tín hiệu về quyết tâm thực hiện kế hoạch của mình là dần dần giảm bớt thâm hụt trong các năm sắp tới. Các công ty dầu khí và điện lực nhà nước – tương đương với 0,7% GDP của Mexico sẽ là đối tượng bị cắt giảm chính. Các bộ trực thuộc Chính phủ cũng phải cắt giảm bớt chi phí điều hành và hành chính như một phần của chính sách thắt lưng buộc bụng, chính sách này có thể giảm nhẹ nếu giá dầu phục hồi.

Một quan chức cấp cao của Bộ Tài chính khẳng định có kế hoạch cắt giảm chi tiêu liên bang trong năm nay, và điều chỉnh kế hoạch chi tiêu cho năm 2016 nhằm đối phó với biến động trên các thị trường toàn cầu. Quan chức này cũng cho biết hai phần ba tổng giá trị cắt giảm theo kế hoạch năm nay sẽ tập trung vào các khoản chi thường xuyên thường không bao gồm các dự án đầu tư.

Các nhà phê bình cũng cho rằng việc nói lỏng kỷ luật tài chính trong bối cảnh bạo lực dai dẳng và những cáo buộc về xung đột lợi ích giữa các quan chức cấp cao của chính phủ có thể ảnh hưởng đến nhận thức về rủi ro của Mexico và làm tăng chi phí tài trợ./

Tài liệu tham khảo

- Báo cáo nghiên cứu của các nước và tổ chức quốc tế

1. EIA, 'Báo cáo Triển vọng năng lượng hàng năm 2015', tr. ES-1.
2. Stanley Simon Malinowitz, 'Dầu thô sụt giá: Nguyên nhân và hậu quả', Trang mạng Quan sát Kinh tế quốc tế, Khoa Khoa học kinh tế, Đại học Quốc gia Colombia, tại <http://nghiencuubiendong.vn/cac-van-de-xuyen-quoc-gia/4635-dau-tho-sut-gia-nguyen-nhan-va-hau-qua>.
3. OPEC, Báo cáo thị trường dầu thường kỳ - tháng 2/2015, tr. 3.
4. World Bank, 'Commodity Forecast', tại <http://econ.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/EXTDEC/EXTDECPROSPECTS/0,,contentMDK:21574907~menuPK:7859231~pagePK:64165401~piPK:64165026~theSitePK:476883,00.html>
5. IMF, 'Commodity Price Forecast', tại <http://www.imf.org/external/np/res/commod/index.aspx>
6. 9th Indonesia Energy Forum - Low oil prices and policy, Jakarta, Indonesia, March 24, 2015.

- Nguồn trong nước

1. Báo điện tử Vietnamnet, 'Nỗi lo giá dầu: Sức ép cải cách, thúc đẩy sáng tạo', tại <http://vietnamnet.vn/vn/kinh-te/221926/noi-lo-gia-dau--suc-ep-cai-cach--thuc-day-sang-cao.html>, truy cập ngày 05/04/2015.
2. Báo điện tử VnExpress, 'Dấu hỏi lớn cho xuất khẩu dầu thô Việt Nam', tại <http://kinhdoanh.vnexpress.net/tin-tuc/doanh-nghiep/dau-hoi-lon-cho-xuat-khau-dau-tho-viet-nam-3122908.html>, truy cập ngày 19/04/2015.
3. Báo điện tử Cafef, 'Xuất khẩu dầu thô : Giá giảm mạnh, sản lượng vẫn tăng', tại <http://cafef.vn/vi-mo-dau-tu/xuat-khau-dau-tho-gia-giam-manh-san-luong-van-tang-20150326114029158.chn>, truy cập ngày 15/04/2015.
4. Trang Tổng quan thị trường xăng dầu Việt Nam năm 2014, tại <http://xangdau.net/tin-tuc/thi-truong-xang-dau-viet-nam/tong-quan-thi-truong-xang-dau-viet-nam-nam-2014-39479.html>, truy cập ngày 07/04/2015.

5. Trang điện tử Năng lượng Việt Nam, '*Quyền lực trong định giá dầu mỏ thế giới*', tại <http://nangluongvietnam.vn/news/vn/nhan-dinh-phan-bien-kien-nghi/quyen-luc-trong-dinh-gia-dau-mo-the-gioi.html>, truy cập ngày 11/05/2015.
6. Báo điện tử Nhịp cầu đầu tư, '*OPEC tính tái áp dụng hạn ngạch sản lượng*', tại <http://nhipcdaudatu.vn/thi-truong/hang-hoa/opec-tinh-tai-ap-dung-han-ngach-san-luong-3258986/>, truy cập ngày 17/04/2015.
7. Báo điện tử VietnamPlus, '*Dự trữ dầu thô của Mỹ tăng cao kỷ lục 425,6 triệu thùng*', tại <http://www.vietnamplus.vn/du-tru-dau-tho-cua-my-tang-cao-ky-luc-4256-trieu-thung/308444.vnp>, truy cập ngày 11/05/2015.
8. Báo điện tử Vietnamnet, '*Bí mật công nghệ của “vũ khí” dầu đá phiến Mỹ*', tại <http://vietnamnet.vn/vn/khoa-hoc/213902/bi-mat-cong-nghe-cua--vu-khi--dau-da-phien-my.html#>, truy cập ngày 11/05/2015.
9. Trang điện tử NangluongVietnam, '*Giá dầu biến chuyên gia thành “nhà dự đoán ngu ngốc”?*', tại <http://nangluongvietnam.vn/news/vn/nhan-dinh-phan-bien-kien-nghi/nhan-dinh-du-bao/gia-dau-bien-chuyen-gia-thanh-nha-du-doan-ngu-ngoc.html>, truy cập ngày 07/04/2015.
10. Báo điện tử An ninh TV, '*Giá dầu bị ảnh hưởng mạnh vì tình hình Trung Đông*', tại <http://www.antv.gov.vn/tin-tuc/quoc-te/gia-dau-bi-anh-huong-manh-vi-tinh-hinh-trung-dong-144631.html>, truy cập ngày 20/04/2015.
11. Báo điện tử Vietstock, '*Buồn vui với giá dầu*', tại <http://vietstock.vn/PrintView.aspx?ArticleID=395571>, truy cập ngày 09/4/2014.
12. Báo điện tử Cafef, '*“Ấn số giá dầu” trong ngân sách Việt Nam 2015*', tại <http://cafef.vn/vi-mo-dau-tu/an-so-gia-dau-trong-ngan-sach-viet-nam-2015-20150512085109348.chn>, truy cập ngày 11/05/2015.
13. Báo điện tử VietnamPlus, '*OPEC nghi ngờ yếu tố đầu cơ khiến giá dầu giảm mạnh*', tại <http://www.vietnamplus.vn/opec-nghi-ngo-yeu-to-dau-co-khien-gia-dau-giam-manh/296638.vnp>, truy cập ngày 20/04/2015.
14. Báo điện tử PetroTimes, '*Thị trường dầu thô thế giới và Việt Nam*', tại <http://petrotimes.vn/news/vn/dau-khi-pho-thong/thi-truong-dau-tho-the-gioi-va-viet-nam.html>, truy cập ngày 08/04/2015.

15. Báo điện tử NDH, '*ANZ: Cán cân thương mại không chịu rủi ro từ việc giá dầu giảm*', tại <http://ndh.vn/anz-can-can-thuong-mai-khong-chiu-rui-ro-tu-viec-gia-dau-giam-20150203042452159p4c145.news>, truy cập ngày 19/04/2015.
16. Báo điện tử Cafef, '*Lạm phát thấp, giá dầu giảm và đâu là “trụ đỡ” cho nền kinh tế VN năm 2015?*', tại <http://cafef.vn/vi-mo-dau-tu/lam-phat-thap-gia-dau-giam-va-dau-la-tru-do-cho-nen-kinh-te-vn-nam-2015-201501051136445936.chn>, truy cập ngày 21/04/2015.
17. Báo điện tử Vneconomy, '*Dự báo lạm phát 2015 thấp: “Cơ hội tiếp tục hạ lãi suất”*', tại <http://vneconomy.vn/tai-chinh/du-bao-lam-phat-2015-thap-co-hoi-tiep-tuc-ha-lai-suot-20141218081642494.htm>, truy cập ngày 21/04/2015.
18. ThS Phùng Duy Quang, ThS Lâm Văn Sơn, ThS Lê Văn Tuấn, '*Phân tích mối quan hệ giữa tăng trưởng kinh tế và lạm phát của Việt Nam thông qua mô hình kinh tế lượng*', Tạp chí Kinh tế đối ngoại số 58.
19. Báo Nhân dân điện tử, '*Đối phó với biến động giá xăng, dầu*', tại http://www.nhandan.com.vn/mobile/_mobile_kinhte/_mobile_tintuc/item/25632502.html, truy cập ngày 10/04/2015.
20. Báo điện tử Cảnh sát toàn cầu, '*Giảm giá dầu - thách thức hụt thu ngân sách và cơ hội tăng trưởng kinh tế*', tại <http://cstc.cand.com.vn/Phong-su-Tieu-diem/Giam-gia-dau-thach-thuc-hut-thu-ngan-sach-va-co-hoi-tang-truong-kinh-te-337133/>, truy cập ngày 11/04/2015.
21. Báo điện tử Người đồng hành, '*Reuters: Giá dầu sẽ tăng trở lại trong nửa cuối năm 2015*', tại <http://ndh.vn/reuters-gia-dau-se-tang-tro-lai-trong-nua-cuoi-nam-2015-20141223115645106p150c169.news>, truy cập ngày 16/04/2015.
22. Trang điện tử Bộ Công thương, '*Các kịch bản ứng phó giảm giá dầu thô*', tại <http://www.moit.gov.vn/vn/tin-tuc/4646/cac-kich-ban-ung-pho-giam-gia-dau-tho.aspx>, truy cập ngày 11/05/2015.
23. Khánh Nhi, '*Biến động giá dầu và các kịch bản tác động đến kinh tế VN trong năm 2015*', Trang điện tử Cafef, tại <http://cafef.vn/vi-mo-dau-tu/bien-dong-gia-dau-va-cac-kich-ban-tac-dong-den-kinh-te-vn-trong-nam-2015-20150206100546644.chn>, truy cập ngày 17/04/2015.

24. Trang điện tử Vietnamnet, '*Nỗi lo giá dầu: Sức ép cải cách, thúc đẩy sáng tạo*', tại <http://m.vietnamnet.vn/vn/kinh-te/221926/noi-lo-gia-dau--suc-ep-cai-cach--thuc-day-sang-cao.html>, truy cập ngày 17/04/2015.
25. Báo Hải quan Online, '*Điều hành ngân sách ứng phó giá dầu giảm*', tại <http://www.baohaiquan.vn/pages/dieu-hanh-ngan-sach-ung-pho-gia-dau-giam.aspx>, truy cập ngày 17/04/2015.
26. Trang điện tử Vietnamnet, '*Nỗi lo giá dầu: Sức ép cải cách, thúc đẩy sáng tạo*', tại <http://m.vietnamnet.vn/vn/kinh-te/221926/noi-lo-gia-dau--suc-ep-cai-cach--thuc-day-sang-cao.html>, truy cập ngày 17/04/2015.
27. Võ Văn Quyền (Vụ Thị trường trong nước - Bộ Công Thương), phát biểu tham luận tại Diễn đàn chính sách số 1 "*Biến động của giá dầu 2014-2015: những khó khăn, thuận lợi và giải pháp cho Việt Nam*", tháng 4/2015.
28. Ngô Văn Hiền – Học viện Tài chính, phát biểu tham luận tại Diễn đàn chính sách số 1 "*Biến động của giá dầu 2014-2015: những khó khăn, thuận lợi và giải pháp cho Việt Nam*", tháng 4/2015.
29. Nguyễn Mạnh Hùng (Phó Chủ tịch Hiệp hội tiêu chuẩn và bảo vệ người tiêu dùng), phát biểu tham luận tại Diễn đàn chính sách số 1 "*Biến động của giá dầu 2014-2015: những khó khăn, thuận lợi và giải pháp cho Việt Nam*", tháng 4/2015.
30. Ngô Trí Long (chuyên gia kinh tế), phát biểu tham luận tại Diễn đàn chính sách số 1 "*Biến động của giá dầu 2014-2015: những khó khăn, thuận lợi và giải pháp cho Việt Nam*", tháng 4/2015.
31. Lương Văn Khôi (Trung tâm thông tin và dự báo kinh tế - xã hội), phát biểu tham luận tại Diễn đàn chính sách số 1 "*Biến động của giá dầu 2014-2015: những khó khăn, thuận lợi và giải pháp cho Việt Nam*", tháng 4/2015.
32. Nguyễn Mạnh Hùng (Phó Chủ tịch Hiệp hội tiêu chuẩn và bảo vệ người tiêu dùng), phát biểu tham luận tại Diễn đàn chính sách số 1 "*Biến động của giá dầu 2014-2015: những khó khăn, thuận lợi và giải pháp cho Việt Nam*", tháng 4/2015.

33. Lê Hồng Nhật (chuyên gia kinh tế), phát biểu tham luận tại Diễn đàn chính sách số 1 “*Biến động của giá dầu 2014-2015: những khó khăn, thuận lợi và giải pháp cho Việt Nam*”, tháng 4/2015.
34. Phan Thế Ruệ (Chủ tịch Hội xăng dầu Việt Nam), phát biểu tham luận tại Diễn đàn chính sách số 1 “*Biến động của giá dầu 2014-2015: những khó khăn, thuận lợi và giải pháp cho Việt Nam*”, tháng 4/2015.
- **Các website nước ngoài:**
1. www.eia.gov
 2. www.thejakartapost.com
 3. www.themoscowtimes.com
 4. <http://www.alaraby.co.uk/english/politics/2015/1/4/falling-oil-prices-fuel-saudi-economic-instability#sthash.RQ8r6Msj.dpuf>
 5. <http://www.CNBC.com>
 6. <http://www.eia.gov/todayinenergy>
 7. www.reuters.com/news
 8. <http://www.ft.com/cms/s/0/35cdda98-a058-11e4-aa89-00144feab7de.html#ixzz3VqrR63bS>
 9. <http://www.bloomberg.com/>
 10. www.onlinenewspapers.com/malaysia.htm
 11. <http://www.nytimes.com/>
 12. <http://ftalphaville.ft.com/2015/02/17/2119329/how-will-the-oil-crash-affect-norway>
 13. <http://www.arcticgas.gov/>
 14. <http://www.thoibaotaichinhvietnam.vn>

PHIẾU THĂM DÒ Ý KIẾN ĐÁNH GIÁ

Báo cáo nghiên cứu: Tác động của biến động giá dầu 2014-2015 tới nền kinh tế Việt Nam

Để đảm bảo chất lượng hoạt động cung cấp thông tin từ nguồn dữ liệu của Thư viện Quốc hội phục vụ các Đại biểu Quốc hội, Thư viện Quốc hội kính mong nhận được các góp ý của Quý đại biểu về kết quả nghiên cứu của báo cáo nghiên cứu này theo Phiếu đánh giá nhanh dưới đây.

Nhận xét của Quý đại biểu về kết quả nghiên cứu này đối với công việc của mình:

1. Rất hữu ích ☐ Bình thường ☐ Chưa hữu ích ☐

2. Quá dài ☐ Vừa đủ ☐ Quá ngắn ☐

3. Rõ ràng ☐ Còn đôi chỗ chưa rõ ☐ Còn chung chung ☐

Các nhận xét khác:

.....

.....

.....

.....

.....

Trong trường hợp Quý đại biểu cần nhận được phản hồi của Thư viện Quốc hội về đánh giá của mình, xin Quý đại biểu điền thêm các thông tin dưới đây:

Họ và tên:

Địa chỉ:

Xin Quý đại biểu gửi Phiếu đánh giá này về:

Phòng Dịch vụ Nghiên cứu

Thư viện Quốc hội, Văn phòng Quốc hội

Điện thoại: 080.46019, Email: thuvienquochoi@qh.gov.vn hoặc thuvienquochoi@gmail.com

NHÓM BIÊN SOẠN

Chỉ đạo biên soạn: **Nguyễn Sĩ Dũng**
Tham gia biên soạn: **Hoàng Minh Hiếu**
Lê Hà Vũ
Trần Thị Trinh
Trương Thùy Linh
và Phòng Dịch vụ Nghiên cứu
Thư viện Quốc hội

DỊCH VỤ CUNG CẤP THÔNG TIN CỦA THƯ VIỆN QUỐC HỘI

❖ CUNG CẤP THÔNG TIN, TÀI LIỆU NGHIÊN CỨU

Khi sử dụng dịch vụ này, Đại biểu Quốc hội sẽ được cung cấp các báo cáo, chuyên đề nghiên cứu theo chủ đề; các tài liệu tham khảo biên dịch văn bản pháp luật của các nước trên thế giới có sẵn tại Thư viện hoặc theo yêu cầu của Đại biểu.

❖ CUNG CẤP THÔNG TIN, THỐNG KÊ SỐ LIỆU VỀ ĐIỀU TRA DỰ LUẬN XÃ HỘI

Khi sử dụng dịch vụ này, Đại biểu Quốc hội sẽ được cung cấp các báo cáo, thông tin thống kê số liệu của các cuộc khảo sát, điều tra dư luận xã hội có sẵn tại Thư viện hoặc theo yêu cầu của Đại biểu.

❖ THU THẬP, LƯU TRỮ, CUNG CẤP TÀI LIỆU, ẢN PHẨM LÀ SÁCH, BÁO, TẠP CHÍ

Khi sử dụng dịch vụ này, Đại biểu Quốc hội sẽ được cung cấp các tài liệu, ản phẩm là sách, báo, tạp chí..v.v.. có sẵn tại Thư viện hoặc theo yêu cầu của Đại biểu.

❖ TỔ CHỨC HỘI NGHỊ, HỘI THẢO, TOẠ ĐÀM THÔNG TIN KHOA HỌC

Khi sử dụng dịch vụ này, Đại biểu Quốc hội sẽ cùng tham gia hoặc được cung cấp các thông tin, tài liệu của các cuộc hội nghị, hội thảo, toạ đàm khoa học trong nước và quốc tế.

VĂN PHÒNG QUỐC HỘI
Thư viện Quốc hội

Văn phòng Quốc hội
22 Hùng Vương, Ba Đình, Hà Nội
Điện thoại 080.46019 hoặc 080.46395 • Fax + 84.8048278
Email: thuvienquochoi@gmail.com
thuvienquochoi@qh.gov.vn
